

► Uddannelses- og beskæftigelsesrettede
indsatser målrettet unge i udsatte
boligområder

Et casestudie af boligområdet Folehaven og
deres boligsociale aktiviteter

Charlotte Crockett Jørgensen

► Aalborg Universitet København ► 4/1/2021

AALBORG UNIVERSITET
KØBENHAVN

Aalborg Universitet København
A. C. Meyers Vænge 15
2450 København SV
Danmark

Studiesekretær: Lene ~~Wenstrøm~~ Jørgensen
Telefon: 9940 9734
lvj@build.aau.dk

Studenterrapport

Uddannelse: By, Bolig og Bosætning

Semester: 10. semester I Speciale

Titel på projekt:

'Uddannelses- og beskæftigelsesrettede
indsatser målrettet unge i udsatte
boligområder
– Et casestudie af boligområdet Folehaven
og deres boligsociale aktiviteter '

Projektperiode: 1. september 2020 – 16.
april 2021

Vejleder: Rikke Skovgaard Nielsen

Studerende:

Charlotte Crockett Jørgensen

Antal tegn: 164.036

Antal normalsider: 68

Afleveringsdato: 16. april 2021

Resume:

Since the 1970's there have, in some shape or form, been social housing initiatives present in the context of danish public housing. The constructs of the social housing initiatives have been varied and thereby the standard of the different initiatives has also been varied. This changed in 1994 due to the Government City committee that was initiated in order to overcome the economic, physical and social difficulties that the public housing sector faces. Thereby, the social housing initiatives became a matter of public concern and the problems facing the social housing sector is to this day a dividing political issue. The public housing sector is now facing cuts in its financing and therefore it has become even more relevant to define which initiatives help the housing areas become succesful, and are therefore worth investing funds into. In an attempt to understand the underlying issues the social housing initiatives have faced, as well as their influence on the housing areas, this study examines the housing estate "Folehaven" in Valby, and the initiatives implemented here in regards to education and employment targeting 15-19 year old residents. Through interviews with the young initiative participants and relevant experts in the field I aim to investigate what it means to the 15-29 year olds to participate in the initiatives. What significance it has for the housing estate, that these types of initiatives are happening. Furthermore, how the fact that the initiatives are available at a local level, within the housing state itself, impacts the way the initiatives are perceived. Finally, a discussion is provided of the possible implications the reduction of funding, provided to the social housing initiatives, will have on the social housing areas going forward. The findings of this thesis conclude that the education and employment initiatives targeted at the young residents have a positive impact on both the young people themselves as well as contributing to the prosperity of the community of Folehaven itself. Furthermore, the local placement of the initiative is found to be a key component of its success.

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion.....	1
1.1. Formål og undersøgelsesspørgsmål	4
2. Problemfelt.....	5
3. Teoretisk ramme	7
3.1. Pierre Bourdieu og kapitalerne	7
3.2 Habitus og kapitalmængde	10
3.3. Stedets betydning	11
3.4 Folehaven som sted	14
4. Metode.....	19
4.3 Videnskabsteoretiske overvejelser	19
4.1 Casestudiet.....	22
4.2 Udvælgelse af Case	23
4.3 Folehaven som case	23
4.4 Empiriindsamling	26
4.4.1 Det semistrukturerede interview.....	26
4.4.2.Ekspertinterviewet.....	28
4.4.3 Præsentation af eksperter	28
4.4.4 Deltagerinterviewet - interview af børn	29
4.5 Transskribering.....	31
4.6. Ethiske overvejelser	31
5. Analyse.....	33
5. 1 Baggrund for boligsociale uddannelses- og arbejdsmarkedsindsatser.....	34
5.2 Analysedel 1 - Boligsociale indsatser og de unge	34
5.2.1 Delkonklusion.....	42
5.3. Analysedel 2 – Indsatsernes påvirkning af boligområdet	42
5.3.1 Delkonklusion.....	48
5.4 Analysedel 3 – Lokalt placerede uddannelses- og beskæftigelsesindsatser.....	48
5.4.1 Delkonklusion.....	53
6. Diskussion.....	54
6.1 Den grønne boligaftale og dens konsekvenser	54

6.2 Boligsociale indsatser virker, så hvad er problemet?	56
6.3 De boligsociale interessenter.....	57
6.4 Alternative løsninger.....	58
6.5 Fremtidens boligsociale indsatser.....	60
7. Konklusion	62
8. Litteraturliste og bilagsoversigt.....	67

1. Introduktion

Den almene boligsektor har siden 1970'erne, i samarbejde med kommunerne, haft fokus på boligsocialt arbejde i almene boligområder. Det var på det tidspunkt flere almene boligområder begyndte at være præget af sociale problematikker, særligt på grund af den økonomiske krise samt en anden beboergruppe end førhen (Bech-Danielsen & Christensen, 2017: 20). I 1990'erne blev problemerne i de almene boligområder så markante, at der opstod et landspolitisk fokus, og i 1993 oprettede den daværende regering et Byudvalg, som administrerede de første midler til udsatte boligområder. Byudvalget var i funktion fra 1994-1998 og havde til formål at løse de sociale problemstillinger, som man kæmpede med i de udsatte boligområderne. Dette forsøgte man at løse ved at fokusere på en række områder, herunder mindske andelen af socialt udsatte borgere, andelen af etniske minoriteter samt forbedre integrationen heraf, reducere kriminalitet og hærverk, øge koordinationen mellem de forskellige aktører på området, heriblandt kommunerne, organisationerne samt civilsamfundet (Bech-Danielsen & Christensen, 2017: 26). Man søgte dermed i højere grad at forbedre de sociale problematikker i boligområderne ved at få de ressourcesvage beboere ud af de problematiske boligområder og de ressourcerstærke ind. Byudvalget kom i forbindelse med deres arbejde med en række anbefalinger til, hvorledes man skulle tilgå problemstillingen med de udsatte boligområder, og der var her fokus på en helhedsorienteret indsats, som indbefattede tiltag på det sociale, fysiske og økonomiske område. Med anbefalingerne, fulgte der i 1994, i forbindelse med omprioriteringsloven, en sum på 2,1 mia.kr. til udførsel af relevante tiltag og Byudvalgsmidlerne samt helhedsperspektivet blev herved startskuddet til en udvikling, der er udmundet i de boligsociale indsatser og helhedsplaner, som vi kender i dag (Bech-Danielsen & Christensen, 2017: 26).

Det boligsociale arbejde, i sin nuværende form, blev til i forbindelse med boligforliget fra 2006, som introducerede de boligsociale helhedsplaner, som er 4-årige projekter, der søger at forebygge og afhjælpe sociale problemer i udsatte boligområder, ud fra et langsigtet perspektiv. De boligsociale helhedsplaner er sidenhen blevet udarbejdet gennem samarbejde mellem boligorganisationen, kommunen og beboerne i boligområderne. Helhedsplanerne finansieres typisk gennem økonomiske input fra boligorganisationen, kommunen og Landsbyggefonden, hvor boligorganisationen og kommunen hver især finansierer 12,5% og Landsbyggefonden de resterende 75% af det samlede budget. (Boligsocialnet, 2014: 13)

Det boligsociale arbejde er dermed blevet et kernefokus i den almene boligsektor, og i en vis udstrækning har fokuset i arbejdet ikke ændret sig markant siden 1994, om end det er blevet udvidet og videreudviklet. De seneste fokusområder, som de boligsociale helhedsplaner skulle fokusere på, i henhold til opnåelse af midler fra Landsbyggefonden, i bevillingsperioden 2015-2018, var følgende:

- Tryghed og trivsel
 - Kriminalpræventiv indsats
 - Uddannelse og beskæftigelse
 - Forebyggelse og forældreansvar
- (Landsbyggefonden, 2015)

Der er tydelige træk i ovenstående liste, som leder tankerne tilbage til Byudvalgets anbefaling (Bech-Danielsen & Christensen 2017: 26) om en helhedsorienteret tilgang, med ønsket om at skabe flere ressourcestærke beboere i de almene boligområder. Helhedsplanerne er som nævnt et samarbejde mellem boligorganisationer og kommuner, og derfor fremgår også kommunale kerneopgaver i ovenstående fokusområder, heriblandt uddannelse og beskæftigelse. Uddannelse og beskæftigelse er fokuspunkter, som er yderst relevant at arbejde med, såfremt et boligområde har mange ledige beboere eller lavt uddannelsesniveau. Uddannelse og beskæftigelse anses for at være særligt essentielle i forhold til alle aspekter af beboernes liv, idet de kan agere løftestang for en række andre områder, som en given beboer kæmper med, for eksempel dårlig økonomi eller trivsel. Ydermere kan uddannelses- og beskæftigelsesindsatser være nøglen til at opnå den type beboergruppe, som man ønsker at fremelske i de udsatte boligområder; nemlig at opnå mere ressourcestærke beboere. Det er ydermere oftest et område, hvor beboerne i de udsatte boligområder halter efter kommuneniveauet, hvorfor kommunen særligt er motiveret i henhold til at komme de sociale problemer til livs (Boligsocialnet, 2014: 92).

Boligsociale indsatser, i henhold til uddannelse og beskæftigelse, er særlige i det, at de bringer en myndighedsopgave ind i selve boligområdet, og dermed er mere tilgængelig for den almene beboer. Dette kan særligt være virksomt i forhold til en fremskudt indsats, hvor for eksempel en jobcentermedarbejder eller UU-vejleder placeres centralt i et givent boligområde, og beboerne dermed fysisk kan opsøge vedkommende, og omvendt kan medarbejderne opsøge beboerne på deres hjemmebane (Boligsocialnet, 2014:15).

De boligsociale indsatser har, som tidligere nævnt, et stort fokus på forebyggende arbejde (Bech-Danielsen & Christensen, 2017: 25), hvor særligt børne- og ungegruppen kommer i spil, da man med denne gruppe kan forebygge mange af de sociale problemer, som den voksne beboergruppe kæmper med. Samtidig er der mange forskellige typer af indsatser, som kan anvendes indenfor denne gruppe, herunder lektiecafeer, lommepengejobs, fritidsjobs og uddannelsesvejledning. Børn- og ungegruppen, i de udsatte boligområder, har typisk et lavere karaktergennemsnit set i forhold til deres jævnaldrende. Det er derfor særligt vigtigt at målrette indsatsen i henhold til understøtte denne gruppe og give dem muligheden for at få indsigt i uddannelses- og jobmuligheder, som de i lavere grad bliver eksponeret for, såfremt deres familie og generelle omgangskreds ikke er en del af arbejdsmarkedet, eller har taget del i uddannelsesforløb (Bech-Danielsen & Christensen, 2017, 71). Disse indsatsformer kan samtidig medvirke til at skabe en sneboldeffekt, hvor de unge oplever, at deres venner indgår i for eksempel fritidsjob eller søger ind på ungdomsuddannelser efter folkeskolen og derfor også selv stræber efter det. Dette er særligt ønskværdigt, da det kan betyde, at en helhedsplan er virksom længe efter indsatsernes afslutning.

De boligsociale indsatser har derfor, i en vis udstrækning, været en del af de almene boligområder siden 1970'erne, hvor beskæftigelse og uddannelse har været en grundsten i arbejdet. Den grundlæggende tilgang til, at boligsociale indsatser skal arbejde forebyggende, er sidenhen kun blevet stadfæstet. Det giver anledning til at se på ungegruppen i de almene boligområder, som bør have de bedste forudsætninger for at tage uddannelse og sidenhen indtræde på arbejdsmarkedet. Dette boligsociale arbejde kan igen sprede ringe i vandet, og være med til at løfte boligområdet som helhed samt styrke andre elementer, for eksempel de kriminalpræventive indsatser.

De boligsociale indsatser er kun blevet mere relevante at undersøge i den seneste årrække, først i forbindelse med den såkaldte Parallelsamfundspakke fra 2018 og siden med Boligaftalen fra 2020 (Transport- og boligministeriet, 2020). Den daværende regering præsenterede i 2018 udspillet ”Et Danmark uden Parallelsamfund” (Regeringen, 2018), som siden dannede grundlag for en række politiske aftaler på boligområdet med fokus på at løse forskellige sociale problematikker i de udsatte almene boligområder og komme såkaldte ”parallelsamfund” til livs. Jeg vil fra nu af referere til disse aftaler og udspillet ud fra den samlede betegnelse; Parallelsamfundspakken.

Der blev i Parallelsamfundspakken lagt op til at de boligsociale midler fra Landsbyggefonden

skulle fokuseres på de boligområder der fremgik på de forskellige ghettolister. Samtidig afsatte pakken færre boligsociale midler til boligområderne generelt set (Regeringen, 2018). Denne tilgang blev stadfæstet med Boligaftalen fra 2020, hvor det blev fastslået at de boligsociale midler ville blive reduceret med 100 millioner (Transport- og boligministeriet, 2020)

Det leder frem til en konkret interesse i et boligområde, der beskæftiger sig med uddannelse og beskæftigelse i henhold til den unge gruppe, hvilket udmunder i en konkret case:

Helhedsplanen: Helhedsplanen SURF, Folehaven i Valby. For hvordan præger det boligområdet Folehaven, at gruppen 15-29-årige har lommepengejob, fritidsjobs, tager en uddannelse og deslige? Er Folehaven overhovedet udsat nok i forhold til andre udsatte boligområder i København til, at kommunen kan afsætte midler til at igangsætte indsatser, når Landsbyggefonden ikke længere afgiver midler til denne type område? Hvilken betydning vil det få for Folehaven, såfremt elevatoreffekten kommer i spil, hvor de unge der har indgået i indsatserne blot fraflytter området, når de er blevet tilstrækkeligt ressourcestærke?

Ovenstående spørgsmål leder frem til nedenstående formål og undersøgelsesspørgsmål:

1.1. Formål og undersøgelsesspørgsmål

Formålet med nærværende specialeafhandling er at belyse betydningen af uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser målrettet unge i udsatte boligområder gennem et casestudie af boligområdet Folehaven i København

1. *Hvilken betydning har en lokalt placeret uddannelses- og beskæftigelsesindsats målrettet ung, for de unge, der deltager i den?*
2. *Hvilken betydning har lokalt placeret uddannelses- og beskæftigelsesindsats målrettet unge for boligområdet?*
3. *Har det en virkning for uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne, at de er placeret lokalt i boligområdet?*
4. *Hvilken betydning vil det få, hvis de boligsociale midler til sådanne indsatser forsvinder?*

De første tre spørgsmål agerer som analysespørgsmål, mens det fjerde bearbejdes igennem diskussionen.

2. Problemfelt

Nærværende speciale er en samfundsvidenskabelig undersøgelse af Uddannelses-og beskæftigelsesrettede boligsociale aktiviteter blandt 15-29-årige i et boligområde i Valby i København. Det boligsociale område er som tidligere nævnt særligt kommet i fokus efter Parallelsamfundspakken fra 2018, hvor det blev besluttet, at Landsbyggefondens midler til boligsociale indsatser, hovedsageligt skulle gå til områder som figurerede på den såkaldte "Ghettoliste" (Regeringen, 2018).

"Ghettolisten" figurerer her som listen over områder, som befinder sig på den brede "Liste over udsatte boligområder", som indbefatter alle områderne, som enten er på listen over udsatte boligområder, ghettoområder og hårde ghettoområder. For at tydeliggøre dette vil de tre lister fremadrettet i specialet refereres til som "ghettolisterne".

I 2018 var der allerede en række helhedsplaner i funktion, hvoraf mange af disse udløber ved udgangen af 2020, hvilket skaber en ny situation, idet Landsbyggefondens midler tidligere var essentielle for at opnå finansiering til helhedsplanerne, idet Landsbyggefonden ofte dækkede 75% af udgifterne. Derfor skal boligområder, der ikke befinder sig på ghettolisten, men gerne vil fortsætte med at lave boligsociale helhedsplaner, finde finansieringen andet steds.

Dette faktum blev yderligere stadfæstet i boligaftalen fra maj 2020 "Grøn boligaftale 2020", hvor det kom frem, at aftalen fokuserede på fysiske renoveringer af boligområderne og ikke, som flere aktører på området havde efterspurgt, flere midler til det boligsociale område. Landsbyggefondens boligsociale pulje har hidtil bestået af omkring 240 millioner kroner og denne pulje skæres med boligaftalen til 140 millioner. (Wang, 2020)

En aktør som Bent Madsen, der er administrerende direktør i BL, Danmarks Almene boliger, og dermed frontfigur for de almene boligorganisationer, udtaler blandt andet:

"Vi mener simpelthen ikke, at det er fornuftigt. Vi ved, at disse indsatser har en dokumenteret effekt. 100 millioner kroner er meget få penge sammenlignet med, hvad vi får ud af dem."

(Wang, 2020) Beslutningen om at skære i de boligsociale midler har dermed ikke modtaget stor opbakning hos en af de største interessenter på området.

Mange boligområder står i den situation, at de i mange år har haft helhedsplaner, der fokuserede på en række boligsociale problemstillinger, men som af forskellige årsager ikke har medført en placering på Ghattolisterne. Den nye økonomiske situation har medført en situation, hvor mange boligområder oplever en vis ambivalens i forhold til listerne, idet ingen ønsker, at deres boligområde skal sanktioneres på grund af deres ”ghetto ”-status, for eksempel i form af nedrivning af boliger. Samtidig oplever områder, der befinder sig på ”ghattolisterne”, at placeringen på listerne medfører stigmatisering fra omverdenen (Boligsocialnet, 2017). Dog medfører et ”ghetto”-stempel en sikring af finansiering til boligsocialt arbejde, og dermed en sikring af, at det pågående boligsociale arbejde og udviklingen i boligområderne ikke lander imellem to stole i forhold til ansvarshaverne, og dermed tabes på gulvet.

Den nye økonomiske situation betyder, at det er essentielt, at boligorganisationerne og kommunerne bliver skarpere på, hvilke indsatser, der virker. Ansvar for videreførelsen af det boligsociale arbejde i boligområderne ligger, ifølge Bolig og Indenrigsministeren, i høj grad nu hos kommunerne, som skal evne at vurdere, hvilke indsatser, der er virksomme for dem, og omprioriterer deres nuværende midler for at finansiere indsatser, som de ønsker at videreføre (Wang, 2020).

Derudover ligger der op til, at kommunerne i højere grad skal udarbejde ansøgninger til andre relevante fonde, som Velux fonden eller den A.P Møllerske Støttefond. Derfor skal kommunerne være mere bevidst om, hvilke indsatser, der er virksomme og som for eksempel rykker ledige unge over i uddannelse og beskæftigelse. En øget bevidsthed vil medvirke til at skabe fondsansøgninger med tyngde. Dette speciale søger at give et øget indblik i, hvordan vi bedst muligt kan arbejde boligsocialt i forhold til uddannelses-og beskæftigelsesindsatser, målrettet unge i alderen 15-29 år, for at understøtte kommunernes arbejde med at konkretisere deres indsatser målrettet denne gruppe. Specialet vil tage udgangspunkt i et *Casestudie*, i form af Uddannelses-og beskæftigelsesindsatsen i Folehaven i Valby, nærmere bestemt indsatsformen, hvor en konkret medarbejder er tilknyttet som ”Ungevejleder” for at understøtte de unges vej til uddannelse og beskæftigelse.

3. Teoretisk ramme

Nedenstående teoriafsnit skal belyse de to fokuspunkter for nærværende specialeopgave, nemlig de unge (*aktørerne*) og boligområdet (*stedet*). Nærmere bestemt søges det undersøgt, hvad der har betydning for aktørernes ressourcer og generelle prægning i forhold til at tage del i det omkringliggende samfund. Denne viden kan give indsigt i, hvordan en given aktørgruppe kan motiveres til at bryde med deres sociale prægning og indtage nye roller i samfundet. Dette indblik søges opnået gennem Pierre Bourdieus (f. 1930) teori om Kapitalformerne og Habitus (Bourdieu, 1997).

Dernæst ønskes det belyst, hvorledes et fysisk sted, herefter beskrevet som “stedet”, præges af dets brugere. Dette søges der indsigt i gennem Nicola Dempsey, Glen Bramley, Sinéad Power og Caroline Browns “*The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability*” samt Robert E. Park og Ernest W. Burgess, der har rødder i Chicargoskolen, igennem deres teori om “*The City*”. Disse teoretikere skal give indblik i den sociale dimension i bæredygtig udvikling af et boligområde. Det antages her, at der er en række faktorer, der er fremmede for en bæredygtig social udvikling i et givent boligområde og områdets evne til at løfte beboerne samt forbedre det sociale rum på stedet (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, 9: 2015)

3.1. Pierre Bourdieu og kapitalerne

Pierre Bourdieus studerede igennem sit forfatterskab og sine kvalitative studier det sociale menneske, dets prægninger, samt hvorledes disse prægninger er determinerende for individets ressourcer og tilgang til det omkringliggende samfund (Andersen & Kaspersen, 2013: 269). I den sammenhæng introducerede han et begrebsapparat, der indbefattede *økonomisk*, *kulturel* og *social kapital* (Bourdieu, 1997: 20-21). Derudover arbejder Bourdieu også med en overordnet *symbolsk kapital*, som omhandler aktørens ry og mængde af prestige. Den symbolske kapitalform gør sig gældende i forhold til de andre kapitalformer alt efter, hvilken social arena aktøren befinder sig i (Bourdieu, 1997: 115).

Det er som tidligere nævnt relevant at se på aktørernes kapitaler i forhold til at kunne anskue aktørernes udgangspunkt og sætte dem i relation til det samfund der omgiver dem. Deres

kapitalmængde kan ydermere præge hvorledes samfundet uden for deres gængse omgangskreds vil opfatte dem (Bourdieu, 2010: 4).

Den økonomiske kapitalform

Den økonomiske kapitalform omhandler aktørens økonomiske formåen og materielle goder. En høj økonomisk kapital kan på mange måder give adgang til de andre kapitaler, da man kan tilkøbe sig genvej til en højere kulturel kapital (Bourdieu, 2010: 258). Det er for eksempel muligt at købe billetter til Det Kongelige Teater eller adgang til Herlufsholm kostskole, og derigennem opnå en højere kulturel kapital. Den økonomiske formåen kan dog også med lethed distancerer sig fra den høje kulturelle kapital, såfremt aktøren bruger sin økonomiske ressourcer på forbrugsvarer med lavere kulturel værdi, som ikke passer ind i den gode *smag* (Bourdieu, 1997: 23). Det kan for eksempel komme til udtryk i valget af madvarer, beklædning eller musiksmag.

Den kulturelle kapital

Den kulturelle kapital er, ifølge Bourdieu, den mest omfattende kapitalform og indbefatter alt fra uddannelse, kunst og kultur, forbrugsgoder, fødevarer osv. Den kulturelle kapital er herigennem med til at determinerer, hvad god smag er, og hvad der er særligt fint (Bourdieu, 2010: 5).

Den kulturelle kapital hænger ofte tæt sammen med den økonomiske og sociale kapital. Som tidligere nævnt, så kræver det ofte økonomiske midler at tage del i blandt andet uddannelse og kulturelle arrangementer, de rigtige sportsgrene, det rigtige tøj, madvaner osv. Samtidig er det også i muligt at besidde en høj kulturel kapital uden det økonomiske element, og her kommer særligt den sociale kapital i spil. En høj kulturel kapital hænger i flere tilfælde sammen med en givtig familiær relation, samt et netværk til aktører med en høj økonomisk kapital (Bourdieu, 2010: 5). Den kulturelle kapital er dermed, på sin vis, også en genvej til en høj kapital indenfor de andre kapitalformer.

Den sociale kapital og det sociale rum

Den sociale kapital omhandler aktørens sociale relationer og netværk. Det vil sige aktørens venner, familie, bekendte og professionelle netværk. Den sociale kapital er, i lavere grad end de to andre kapitalformer, mulige at omsætte til reel økonomisk og kulturel kapital. Dog er det muligt at omsætte det rigtige netværk til invitationer og arrangementer af højere kulturel kaliber eller et arbejde, der kan øge den økonomiske kapital (Bourdieu, 2010: 34).

For at beskrive kapitalernes indvirkning på det sociale rum, opstiller Bourdieu et diagram, hvor konkrete kreative udfoldelser, sport, uddannelse, politiske ståsteder og så videre opstilles ud fra den mængde kulturel og økonomisk kapital, disse giver, og dermed skaber Bourdieu et overblik over den samlede kapital, en given aktør ender med at have.

Diagrammet giver yderligere et indblik i, hvorledes kapitalerne i høj grad “taler sammen”, altså at en høj økonomisk kapital for eksempel kan agere genvej til en bedre uddannelse, i al fald i lande, hvor uddannelse ikke er gratis, og dermed kan en aktørs kulturelle kapital øges gennem den økonomiske kapital (Bourdieu, 1997: 21). Det er dermed ikke selve den økonomiske formåen, der er med til at skabe høj kulturel kapital, men derimod, hvad aktøren køber med disse økonomiske midler (Bourdieu, 1997: 20).

Dette betyder, at den kulturelle kapital kun kan øges gennem forbrugsvarer, såfremt forbrugsvarerne rammer inden for den gode *smag*, den smag som defineres af de sociale klasser, der besidder høj social kapital (Bourdieu, 2010: 11).

(Bourdieu, 1997: 22)

Diagrammet forholder sig dermed til hvorledes mange af individets livsvalg er determineret af dennes samlede kapitalmængde, samt hvorledes denne kapitalmængde er fordelt. Det betyder også at selvom kapitalerne nogle gang "taler sammen" og bliver genveje til hinanden, så er denne sammenhæng ikke en selvfølgelighed, og derved følger nogle andre livsvalg end andre der for eksempel besidder både en høj økonomisk kapital og en høj kulturel kapital.

Der forefindes samtidig en fjerde kapitalform, den *symbolske kapital*, som går på tværs af de forskellige kapitalformer og sociale klasser.

Den Symbolske kapital

Den symbolske kapital beskæftiger sig med aktørens ry og rygte, og går dermed på tværs af de andre kapitalformer, da det er muligt at opnå anerkendelse fra andre igennem alle kapitalformerne, og dermed kan succes inden for alle tre kapitalformer give afkast i form af anerkendelse (Bourdieu, 2011: 285). Den symbolske kapital er dog i højere grad individuel for de sociale klasser, idet den givne handling, som aktøren høster anerkendelse for, skal accepteres i den givne sociale sammenhæng. Dette betyder, at det i nogle sociale sammenhænge er anerkendelsesværdigt at kunne identificere en Rembrandt på et museum, mens det i andre situationer vil være ligegyldigt og ikke umiddelbart øge anerkendelsen af aktøren (Bourdieu, 2011: 283).

3.2 Habitus og kapitalmængde

Pierre Bourdieus teori om kapitalformerne (Bourdieu, 1997) er et vigtigt redskab, såfremt ønsket er at forstå en gruppes ressourcemængde, deres interesser samt motivationer. Gør man sig aktørernes sociale position og kapitalmængde bevidst, ved hjælp af kapitalformerne, da er det muligt at vurdere, hvilket udgangspunkt, de har for at tage del i samfundet (Bourdieu, 1997: 22). Dette udgangspunkt er med til at præge aktørernes *habitus*. Aktørens habitus er determinerende for, hvorledes de indgår i forskellige arenaer igennem deres liv, og er beskrivende for den sociale klasse, de tilhører (Bourdieu, 1997: 24).

Aktørens habitus er noget nært umuligt at frasisige sig, og er afgørende for, hvorledes den sociale klasse defineres af sig selv og andre. Aktørernes habitus definerer, hvad denne synes er rigtigt og forkert, og gør på mange måder, at aktøren kan navigere i verden efter et kompas, hvormed de allerede besidder en række "sandheder". Habitus er på denne vis en fuldstændig indlejret forforståelse af rigtig og forkert. Habitus er kropslig, socialiseret, og gør

at aktøren kan navigere i sin opfattelse af verden, samt aktørens egen position og handlingsrum. (Bourdieu, 1997: 157). Der skal dermed ske store forandringer i aktørens liv såfremt habitusen potentielt set kan forandre sig.

Dette er derfor også definerende for den livsstil, som aktøren finder rigtig, og som aktøren i mange tilfælde efterlever, hvilket kan komme til udtryk i madvaner, beklædning, job-og uddannelsesvalg, ferievalg, politisk ståsted, sportsgren, musikvalg osv. Såfremt man tager udgangspunkt i de unge mennesker, bosiddende i et udsat boligområde, da vil dette selv sagt også gøre sig gældende og derfor er særligt fordelagtigt, at man i sin tilgang til gruppen gør sig deres habitus bevist. (Bourdieu, 1997: 24)

De unge er en del af Folehaven, idet de er bosat i boligområdet. De er derfor præget af området og de mennesker, der befinder sig der. Det samme gør sig gældende for boligområdet, som er påvirket af dets beboere, heriblandt de unge og deres handlinger. Derfor er det også relevant at se på, hvordan stedet har en betydning for indsatserne, der igangsættes samt beboerne.

3.3. Stedets betydning

Specialets fokus er rettet mod et urbant udsat boligområde, og de boligsociale uddannelses-og jobrettede indsatser, der er igangsat her. Stedet har derfor også en betydning for beboernes deltagelse i boligsociale indsatser idet indsatserne foregår i det konkrete boligområde. Det er vigtigt at anskue, hvordan stedet præger beboerne, og hvordan beboerne præger stedet i forhold til indsatserne målrettet uddannelse og beskæftigelse. I den forbindelse kan man derfor se på Dempsey, Bramley, Power og Browns artikel, *"The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability"*, hvor de argumenterer for, at stedet og beboernes sociale virke hænger uløseligt sammen, og at stedet derfor kun er så stærkt som dets sociale bæredygtighed og succesgraden af dets beboeres sociale virke:

"It is clear that many interpretations of both 'community' and 'neighbourhood' are closely linked and often interchanged because of the social and spatial characteristics inherent in both. By framing issues relating to sustainability in terms of the 'community', which for policy makers and some prescriptive theorists is a socio-spatial construct (Jenks and Dempsey, 2007), a territorial dimension is applied to social sustainability. This reflects the

difficulty of divorcing social activity from the physical setting in which it inevitably takes place” (Dempsey et.al. 2011: 294)

Altså er det vigtigt at sikre, at et boligområdes beboere trives, sådan de behandler stedet på en hensigtsmæssig måde. Det betyder dermed, at såfremt beboerne ikke er kriminelle og begår hærværk i boligområdet, og at man sikre hoveddelen af fremtidige beboere agerer på samme vis, da er stedet socialt bæredygtigt på dette parameter. Stedet er dermed socialt afhængigt og rum for social interaktion (Dempsey et al. 2011: 289).

Det er altid være relevant at anskue en beboergruppe ud fra det sted, de er bosat, idet beboergruppens ageren i forhold til området kan give indblik i beboernes sociale interaktion, tryghedsgrad, og involvering i medborgerskab. Dette kommer til udtryk i beboernes færden i området, deres måde at behandle de fysiske rum og det sociale samspil beboerne imellem. Derfor er både stedets visuelle udtryk, samt for eksempel tryghedsgraden, som socialt element, afhængig af beboernes ageren i området og deres hverdagsliv (Dempsey et al. 2011: 289). Det betyder, at beboernes tilknytning til alt fra uddannelser, lærepladser, arbejdsmarkedet, foreningslivet osv. er med til præge, hvordan de opholder sig på stedet, agerer i det, og hvor meget de befinder sig i de fysiske rum. De sociale faktorer kan dermed være med til at præge de fysiske faktorer, hvilket har en indvirkning på, hvorledes et sted fungerer, og hvad det kan udvikle sig til (Dempsey et. al. 2011: 291).

De fysiske og sociale faktorer, der gør sig gældende i et boligområde, og som er indikerende for områdets sociale bæredygtighed er listet i tabellen herunder:

Non-physical factors	Predominantly physical factors
• Education and training • Social justice: inter- and intra-generational • Participation and local democracy • Health, quality of life and well-being • Social inclusion (and eradication of social exclusion) • Social capital • Community • Safety • Mixed tenure • Fair distribution of income • Social order • Social cohesion • Community cohesion (i.e. cohesion between and among different groups) • Social networks • Social interaction • Sense of community and belonging • Employment • Residential stability (vs turnover) • Active community organizations • Cultural traditions	• Urbanity • Attractive public realm • Decent housing • Local environmental quality and amenity • Accessibility (e.g. to local services and facilities/employment/green space) • Sustainable urban design • Neighbourhood • Walkable neighbourhood: pedestrian friendly

(Dempsey et al. 2011: 291)

Ifølge Dempsey et al.'s ovenstående tabel, har bl.a. stedets fysiske placering og bygningsdensitet en stor betydning for stedets beboergruppe/brugeres sociale virke (Dempsey et. al., 2011: 295). Stedet er, ifølge Dempsey et. al., med til at skabe rum for social interaktion mellem beboerne gennem befolkningstæthed, områdets design og sociale rum med flere forskellige formål. Stedets fysiske indretning kan derved være med til at fordre en større social interaktion og social prægning beboerne imellem (Ibid). Det er derfor relevant at gøre sig bevidst, hvor det givne boligområde er placeret i forhold til omkringliggende boligområder, trafikale forbindelser, stisystemer og den generelle tilgængelighed til omverdenen. Såfremt stedet ligger isoleret, da vil det præge brugernes/beboernes anvendelse af stedet (Ibid). Det er ydermere, ifølge Dempsey et. al., relevant at se på stabiliteten i beboergruppen, altså om der er stor udskiftning, eller om beboerne er bosat i boligområdet over en længere periode. Beboerne må her gerne skifte bolig indenfor boligområdet, for eksempel hvis de får behov for et ekstra værelse, uden at dette gælder som en udskiftning i beboergruppen.

Dempsey et. al. arbejder ydermere med boligområdets sociale sammenhæng (*Social Cohesion*), som et essentielt begreb i forbindelse med at lave bæredygtig social udvikling (Dempsey et. al, 2011: 293). Begrebet relaterer sig til, at social orden og godt naboskab/god interaktion i for eksempel et boligområde kan medvirke til at skabe et boligområde, der er

socialt bæredygtigt, hvilket er essentiel i relation til, at området kan reproducere sig selv på positiv vis og skabe grobund for, at beboerne indgår i samfundet på en hensigtsmæssig måde (Dempsey et. al. 2011: 293). Et områdes grad af social bæredygtighed er på sin vis op til fortolkning, men der er dog en række elementer, som kan være givtige i forhold til at fremme den sociale bæredygtighed:

“Sustainability of community involves social interaction between community members; the relative stability of the community, both in terms of overall maintenance of numbers/balance (net migration) and of the turnover of individual members; the existence of, and participation in, local collective institutions, formal and informal; levels of trust across the community, including issues of security from threats; and a positive sense of identification with, and pride in, the community”

(Dempsey et. al, 2011: 294)

Dempsey et. al.’s overordnede pointe i ovenstående citat kan opsummeres til, at en aktiv, involveret og forholdsvis stabil beboergruppe er kodeordet i arbejdet med social bæredygtighed og et vellykket boligområde.

3.4 Folehaven som sted

Et boligområde, som Folehaven, er på mange måder et ganske andet sted end andre villakvarterer og lejlighedskomplekser. Det er et område, der i langt højere grad er definerende for dets beboeres selvforståelse end det ses i omkringliggende områder, idet boligområdet er præget af dets fysiske rammer samt omverdenens syn på området (Burgess & Park, 1967: 10). Folehaven er af Københavns kommune klassificeret som et udsat boligområde, og derfor blevet tildelt midler til at lave boligsociale indsatser til blandt andet at løfte beboernes uddannelses- og beskæftigelsesniveau (Københavns kommune, 2018).

Denne klassificering vil have en indvirkning på beboernes selvforståelse, idet de boligsociale indsatsers, og dertilhørende medarbejderes, tilstedeværelse vil påvirke området socialt og fysisk. Medarbejderne vil fysisk være centralt placeret i boligområdet, i form af et kontor midt på et torv, hvor de sociale indsatser og aktiviteter, som medarbejderne samarbejder med beboerne om kommer til at udgå fra (Københavns kommune, 2018).

Folehaven er præget af en høj andel af beboere med anden etnisk herkomst end dansk (Københavns kommune, 2018). Dette ses ofte i områder som Folehaven, og er et faktum, som

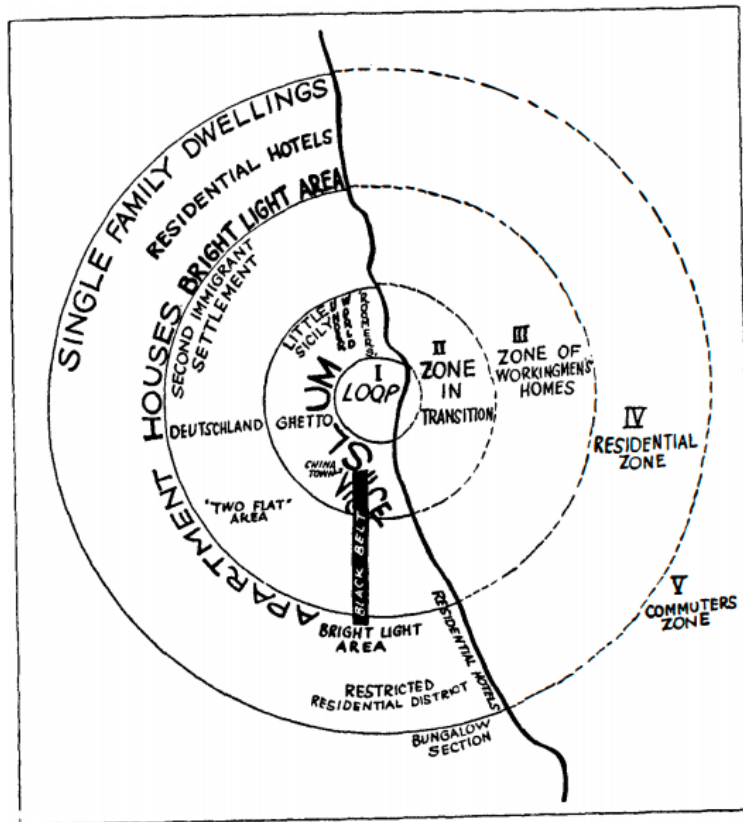
altid har præget udsatte områder i byer (Burgess & Park, 1967: 9-10).

Denne type boligområder vil ofte, udover at besidde en stor andel af beboere med anden etnisk herkomst end dansk, være præget af en beboergruppe, som har en lav uddannelse, er arbejdsløse, har en lav indkomst og højere forekomst af kriminalitet (Københavns kommune, 2018).

Ifølge Chicagoskolen, hvor Robert E. Park og Ernest W. Burgess begge har deres rødder, anses *ghettoen* eller *slummen*, som de også kalder den, for en overgangslokation, som dets beboere ønsker at komme væk fra (Burgess & Park, 1967: 62). *Ghetto/slum* anvendes her af Park og Burgess som begreb for det første boligområde, hvor immigranter slår sig ned efter, de er ankommet til byen, og som de derefter ihærdigt forsøger at flytte ud af (Burgess & Park, 1967: 56), og ikke som den klassificering, man har valgt at bygge den danske ”Ghettoliste” op omkring. I arbejdet med Park og Burgess klassificering af ghetto-begrebet samt deres fremstilling af byens opbygning som helhed, da er det værd at bemærke, at de skrev ”*The City*” i 1967, hvor forståelsen af mennesker, byen og boligsocialt arbejde var en ganske anden. Derfor skal alt ikke tages til indtægt, men i stedet er fokus på deres forståelse af byens opbygning og sammensætning.

Ghettoer er, ifølge Burgess og Park, ikke områder, som man arbejder på at forbedre eller søger at øge beboernes sociale og fysiske levevilkår, som vi i dag ser Københavns kommune forsøge igennem Kvarterplanen for Folehaven. I Burgess og Parks udlægning er den sociale mobilitet konkretiseret i den fysiske flytning til et bedre område, hvor den sociale mobilitet, der ønskes for beboerne i Folehaven i dag, er af mere social karakter, idet fokus er på uddannelse og beskæftigelse (Københavns kommune, 2018).

Ifølge Burgess og Parks teori over byen som fænomen, er byen inddelt i en række zoner, hvor bestemte borgere bor ud fra social rang og økonomisk formåen. Dette er illustreret i nedenstående tegning:

(Burgess & Park, 1967: 55)

Burgess og Park illustration af byen er på mange måder sammenlignelig med byen, vi kender i dag, med en bykerne, en ydre bykerne og yderst forstæderne (Burgess & Park, 1967: 51). Her kalder Burgess og Park "ghetto"-området for en *zone in transition*, altså et område, hvor beboerne befinder sig i en overgang til noget andet. For at et udsat boligområde kan opnå social bæredygtighed, er det essentielt, at beboergruppe ikke blot er beboere i en overgang, men at beboeren er investeret i, at boligområdet er et hjem, som denne ønsker at dyrke og passe på (Dempsey et al., 2011: 294).

"Sustainability of community involves social interaction between community members; The relative stability of the community, both in terms of overall maintenance of numbers/balance (net migration) and of the turnover of individual members (...)"

(Dempsey et al., 2011: 294)

I ovenstående citat beskriver Dempsey et. al hvorledes en fast beboergruppe er vigtig for, at området bevarer en følelse af samhørighed og fællesskab. Det er dermed ikke kun det sociale engagement der er en faktor, når man ser på bæredygtigheden af et boligområde, men også stabiliteten i beboergruppen. Det ene element er afhængigt af det andet.

Burgess og Park beskriver videre i *"The City"* betydningen af *neighborhood og community*. Neighborhood, eller nabolaget, er determineret af de mennesker, der er beboere i området og det afgrænsede område er med til at definere, hvorledes man som beboer beskriver sig selv samt den gruppe, som man bor i nabolag med (Burgess og Park, 1967: 7). Denne gruppe vil, ifølge Park og Burgess, som oftest bestå af individer, der på flere parametre minder om hinanden og besidder lignende værdisæt. Det vil ofte også have konsekvenser for områdets fysiske udtryk, som vil tage farve af dets beboere (Burgess & Park, 1967: 7). Det kan både have en positiv og negativ indvirkning på et område, men en ting, det påvirker, er områdets ry og rygte:

"In the course of time every section and quarter of the city takes on something of the character and qualities of its inhabitants. Each separate part of the city is inevitably stained with the peculiar sentiments of Its population" (Burgess & Park, 1967: 6)

Nabolaget fungerer på samme tid som en uformel organisation, der yder social og politisk kontrol over dets beboere, idet en række bestemmelser og etikker er konsensuselle, men ikke benævnte. Det gør dem dog ikke mindre reelle, og medfører samtidig, at nabolaget opnår en fælles magt lokalt, som giver dem kontrol over deres eget lokalområde (Burgess & Park, 1967: 7).

Nabolaget selvforståelse er ligeledes vigtig i henhold til udsatte boligområder som Folehaven, hvor kommunen har igangsat en boligsocial indsats (Københavns kommune, 2018). Det handler i høj grad om at få beboerne til at tage ejerskab over deres nabolag og skabe den sociale kontrol, som giver beboerne mulighed for selv at regulere deres etik og moral. Det kan for eksempel afhjælpe problemer med kriminalitet og hærværk i området (Burgess & Park, 1967: 7).

Community kan løst oversættes til fællesskab, men community indbefatter på mange måder andet og mere end blot fællesskab, idet du kan være en del af et community blot ved bosættelse i et specifikt område. Community er ydermere vigtig, ifølge Burgess og Park, i forhold til at skabe et velfungerende nabolag, og fremhæves som værende individets mulighed for at indtræde i det fællesskab, som det ønsker at tage del i:

"In a word, the human community (...)(has red.) the power to select a habitat and in the ability to control or modify the conditions of the habitat.(...)The human community has its

inception in the traits of human nature and the needs of human beings. Man is a gregarious animal: He cannot live alone ” (Burgess & Park, 1967: 64-65)

Community har ændret sig igennem tiden, og hvor jagtfællesskaber var livsvigvige i urtiden, så er det community, som befinder sig i et boligområde livsvigtigt for opretholdelsen af beboere i social trivsel (Burgess & Park, 1967: 67). Community har derfor stadig en vigtig rolle i den moderne verden, og bekræfter individets behov for fællesskab.

Nedstående afsnit beskriver sig med nærværende opgaves metodevalg, og hvilke argumenter der ligger til grund for de foretagne valg og fravalg.

4. Metode

I følgende kapitel vil jeg præsentere min videnskabsteoretiske tilgang, designvalg i form af *casestudiet* samt mine undersøgelsesmetoder *ekspertinterviews* og *deltagerinterviews*.

Afslutningsvis vil jeg gennemgå mine overvejelser omkring metodevalg, da jeg havde fundet det ønskværdigt at supplere mine interviews med en observationsundersøgelse med henblik på en analyse af stedets betydning i arbejdet med de unge. Observationsstudiet viste sig umuligt, idet Corona-restriktionerne, under specialets udarbejdelse, satte en stopper for alle fysiske aktiviteter, heriblandt lektiecafeen, som det ellers var planlagt at besøge.

Deltagerinterviewene er udarbejdet i samarbejde med ni unge mennesker, der har indgået i uddannelses- og beskæftigelsesindsatser i Folehaven, hvormed og der er opnået indsigt i, hvad de vurderet som meningsgivende i forhold til indsatsen, og hvorvidt deres forløb har virket i henhold til at komme i uddannelse og beskæftigelse. Derudover er der foretaget en række ekspertinterviews, med relevante parter, for at opnå en større indsigt i, hvordan denne type indsats fungerer, virker og hvor de fortsat halter. Ekspertinterviewene er foretaget med to medarbejdere fra Københavns kommunes enhed for Almene boligers Udsat by-team, ungevejlederen i Folehaven samt med funktionschefen for Boligsocialnet som part fra BL (Danmarks almene boliger). Deltagere og eksperter vil blive yderligere introduceret senere. Nærværende kapitel vil ydermere beskrive interviewenes form samt overvejelserne omkring interviewsituationen i en Covid-19 præget tid.

4.3 Videnskabsteoretiske overvejelser

Nærværende speciale tager udgangspunkt i den videnskabsteoretiske tilgang, *socialkonstruktivismen*. Socialkonstruktivismen bygger på antagelsen om, at alt er viden er en social konstruktion og at vores forforståelse af verden determinerer, hvordan vi opfatter og behandler viden. Derfor er viden heller ikke objektiv, og på den måde blot udsagn og resultater, som vi er blevet enige om er sandfærdige (Collin, 2015: 327).

Det gør ikke denne viden mindre relevant eller brugbar, idet den menneskelige natur har behov for "sandheder" og forforståelser for at kunne navigere i verden uden at skulle forholde sig til alle dele af den på daglig basis. Med den socialkonstruktivistiske tilgang accepteres det, at den måde vores verden er konstrueret på, netop er det - en konstruktion. (Collin, 2015,

327) Derfor er for eksempel et boligområde og dets beboeres status i samfundet, som dette speciale fokuserer på, udgør en social konstruktion og determineres af, hvordan andre opfatter det, men i høj grad også, hvordan beboerne selv opfatter den sociale konstruktion. De gængse opfattelser er essentielle at gøre sig bevidste om for at kunne arbejde med boligområdet og forsøge at ændre denne opfattelse, og den forudindtagede “viden” om området kan forandres. Den forudindtagede viden om et givent boligområde skal derfor ikke ses som en “fuldstændig” og uanfægtelig viden, men som en social konstruktion, som derfor kan betvivles og ændres.

Når man arbejder med socialkonstruktivismen, skelnes der mellem forskellige filosofiske traditioner, som det er vigtigt at holde sig for øje, henholdsvis *epistemologien* og *ontologien* (Collin, 2015: 326). Epistemologien, også kaldet erkendelsesteorien, beskriver hvordan vores **erkendelse** af virkeligheden/verden er konstrueret, at denne erkendelse er socialt konstrueret i forhold til vores samtid og position i verden. Der er altså en faktisk virkelighed bag den konstruerede virkelighed, vi kan bare ikke erkende den ”direkte”, idet vores verden er konstrueret. Omvendt beskriver ontologien verden/virkeligheden i sin helhed som værende en konstruktion. Ontologien påstår dermed ikke blot, at vores erkendelse af verden er en konstruktion, men at selve den fysiske verden eksisterer uden for vores erkendelse af den (Collin, 2015: 326). I forståelsen af epistemologien og ontologiens positioner i forhold til erkendelsen af verden, er det ydermere vigtigt at forholde sig til de to begreber; den *fysiske* og den *sociale* virkelighed. Epistemologien anerkender, at den sociale virkelighed er konstrueret, men at den fysiske virkelighed eksisterer uden påvirkning af den sociale konstruktion. Den sociale virkelighed er dermed konstrueret, mens den fysiske ikke er. Derimod mener ontologien, at både den sociale og den fysiske virkelighed er konstrueret, og dermed er intet i den faktisk sandt (Collin 2015: 327). Dette speciale tillægger sig den epistemologiske tilgang, idet nærværende undersøgelse søger at forstå den socialt konstruerede virkelighed der agerer inden for vores erkendelse af verden.

Socialkonstruktivismen har i sin essens en kritisk tilgang til samfundsstrukturen og den herskende orden, idet den stiller sig kritisk over for tingenes tilstand og sociale orden. I denne kritik ligger samtidig det argument, at det er muligt at ændre og omdanne den sociale konstruktion, der hersker (Collin, 2015: 328). Det betyder dermed, at den forudindtagede “viden” der forefindes om et givent socialt boligområde, som for eksempel, at man går ud fra at de udsatte boligområder udgør parallelsamfund, er en “viden” som kan forandres.

Denne “viden” er, ifølge socialkonstruktivismen, kun sand fordi, at der hersker en række normer, traditioner og samtids bestemte idealer i det nuværende samfund, som dikterer vores anskuelser (Collin, 2015: 329).

I henhold til de videnskabsteoretiske overvejelser er det samtidig relevant at forholde sig til forskningskriteriene; *validitet* og *reliabilitet*. Forskningskriterierne anvendes til at vurdere kvaliteten af en given undersøgelse. (Brinkmann, 2015: 88) Validiteten af undersøgelsen beskriver hvorvidt den givende undersøgelse faktisk undersøger det søger at undersøge, mens reliabiliteten beskriver hvorvidt undersøgelsen vil kunne gentages med samme de samme resultater, såfremt den blev foretaget under de selvsamme rammer. (Ibid) For at klarlægge nærværende opgaves reliabilitet og validitet har jeg anvendt Bent Flyvbjergs ”Five misunderstandings about casestudy-research”(2006).

Denne undersøgelse bygger på kvalitative metoder, hvilket kan medvirke til at undersøgelsen objektivitet mindskes, idet forskeren potentielt set kommer til at påvirke undersøgelsesfeltet i en uhensigtsmæssig grad. Dette kan derfor påvirke undersøgelsens validitet, idet forskeren selv kan blive så involveret i undersøgelsesfelt at det er svært at vurdere resultaternes validitet. For at undgå dette er det vigtigt at man løbende sætter spørgsmålstegn ved resultaterne af undersøgelsen, og vurderer sandhedsgraden i dem samt om de afspejler en virkelighed som man kan genkende. Nærværende undersøgelse bygger på både deltagernes ”oplevede” sandhed, samt den sandhed der bekræftes af de inddragede eksperter og den eksisterende viden på området. I forhold til den ”oplevede” sandhed, da er sandheden individuel og vil derfor være svær at validerer. Omvendt så resultaterne af undersøgelsen hele tiden blevet holdt op imod eksperternes udsagn og eksisterende viden, hvilket samlet set medfører en forholdsvis høj validitet.

Reliabiliteten indbefatter som tidligere nævnt undersøgelsens pålidelighed og muligheden for at reproducere undersøgelsen på et senere tidspunkt, og andre forskere. Dette er særligt relevant i henhold til at nærværende undersøgelse er foretaget med brug af kvalitative metoder, og undersøgelsen bærer derfor præg af den individuelle forskers personlige tilgange og forudindtagne ”sandheder”, om end disse er forsøgt undgået. For at øge reliabiliteten af undersøgelsen, da er der begået interviewguides, målrettet henholdsvis de unge indsatsdeltagere og eksperterne, i forbindelse med de semistrukturerede interviews. Dette skal sikre muligheden for at reproducere den samme type interview i forbindelse med eventuelle fremtidige undersøgelser. Samtidig er alle interviews transskriberet således at der kan opnås

indsigt i de spørgsmål der falde uden for interviewguiden. Reliabiliteten af denne undersøgelse kan derfor kvalificeres som forholdsvis høj, idet at undersøgelsesmetoden har været veldokumenteret.

4.1 Casestudiet

Specialets undersøgelsesdesign er det ofte anvendte casestudie. Casestudiet er et undersøgelsesdesign, hvor man som forsker ønsker at undersøge et større spørgsmål i et mindre og mere detaljeret format (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 497).

Casestudiet er en kvalitative undersøgelsesform, der igennem eksemplificering af et givent fænomen eller en problematik, søger at give en omfattende og konkret indsigt. Casen er dermed en punkt-undersøgelse, der søger at give en stor viden omkring fænomenet eller problematikken i den konkrete situation. Det betyder, at casen ikke kan sige noget konkret omkring fænomenet bredt set, men at der her forefindes et eksempel, hvor fænomenet eller problematikken udspiller sig på nøjagtig denne vis. Casen bibringer dermed en stor indsigt i et meget lille område, hvilket kan være alt fra en virksomhed, en skole, en by eller som her et boligområde (Flyvbjerg, 2015: 499). Jeg har valgt casen som forskningsmetode, idet casen frembringer et konkret udgangspunkt for et ellers meget bredt fænomen eller problem. Igennem casen kan der udvælges interviewpersoner, som har en tilknytning til problemstillingen ud fra en personlig tilkobling til selve stedet. Det giver en særlig indsigt i problemstillingen, som man ikke havde opnået gennem en bredt anskuet forskningsmetode. Samtidig havde jeg fra starten en interesse i at udforske betydningen af stedet i henhold til de boligsociale indsatser, hvilket gjorde casen yderst relevant som forskningsmetode, idet man herigennem kan opnå indsigt i borgernes oplevelser og erfaringer med stedet.

Casestudiet som forskningsmetode er herhjemme særligt blevet forherliget af Bent Flyvbjerg (2006). Flyvbjerg anfægter blandt andet, at case-undersøgelsen ikke skulle kunne indbefatte generaliserbarhed, som ellers er antages, idet casen som tidligere nævnt giver stor indsigt i et meget lille område. Ifølge Flyvbjerg er generaliserbarheden, eller manglen på samme, af en case dermed ikke givet på forhånd, men afhænger i stedet af, hvorledes casen udvælges. Flyvbjerg opstiller her to mulige udvælgelsesmetoder; den informationsorienterede og den tilfældige, som hver især kan muliggøre generaliserbarhed (Flyvbjerg, 2006: 225). Den tilfældige udvælgelse består af udvælgelsen af en række mere eller mindre tilfældige cases igennem stikprøver, og derved, igennem den forholdsvis store repræsentativitet, forsøger at

sige noget generelt om fænomenet eller problemet. Det vil dog ikke nødvendigvis bibringer en øget indsigt i problemstillingens årsager og konsekvenser (Flyvbjerg 2006: 225). Den informationsorienterede case gør, modsat de tilfældige cases, det muligt at få en dybdegående indsigt i problemstillingen, der skaber potentiale for at case-undersøgelsen bliver generaliserbar (Flyvbjerg 2006: 228). Flyvbjerg gør det ydermere klart, at generaliserbarhed ikke nødvendigvis er et mål i sig selv i forbindelse med et casestudie, og at en undersøgelse sagtens kan være relevant på trods af manglende generaliserbarhed (Flyvbjerg, 2006: 229). Værdien her kan i stedet være at casestudiet giver nye indblik og vinkler på et givent område eller emne. Mit formål med nærværende undersøgelse vil dog gavne af generaliserbarhed idet jeg ønskede, at opnå indsigt i hvad man på generelt plan skal have fokus på i arbejdet med de boligsociale indsatser. Jeg valgte at arbejde med én case, den informationsorienterede metode, ud fra et ønske om at opnå i en dybdegående indsigt i et specifikt boligområde. Derudover går dette ud fra Flyvbjergs tese om, at en singlecase er generaliserbar og kan agere som eksempel for andre lignende cases, såfremt undersøgelsen deraf er dybdegående. (Flyvbjerg, 2006: 228)

Dette leder mig frem til spørgsmålet omkring min egen udvælgelse af case og de forskellige overvejelser, der her forefandtes.

4.2 Udvalgelse af Case

Udvælgelsen af en informationsholdig case var determineret af en række parametre, som var essentielle for at casen ville være relevant at undersøge. Første og fremmest var det vigtigt at området ikke figurerede på ghettolisterne, idet udgangspunktet for undersøgelsen var en undren omkring hvordan netop disse boligområder konkret ville tilgå den nye finansielle situation på det boligsociale område, qua boligaftalen fra maj 2020. Det var altså her interessant at få indblik i deres prioriteringer af de boligsociale indsatser på denne front. Dernæst var det vigtig at området havde uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser målrettet unge, så som fritidsjob, idet jeg ønskede at undersøge en type af indsats, der var veletableret på det boligsociale felt, og som var målrettet unge, ud fra tesen om at det er essentielt at sætte tidligt ind i forhold til individer i risiko gruppen.

4.3 Folehaven som case

Folehaven er et boligområde, der er placeret i Valby, København. Boligområdet har 2.036 beboere og har egen skole, daginstitutioner, ungdomsklub, plejehjem og bibliotek. Folehaven

er placeret i et industrikvarter, tæt på større indfaldsveje, og er på mange måder afskåret fra den omkringliggende by (Københavns kommune, 2017, 5).

Folehavens isolerede placering ses på nedenstående kort, hvor de store veje, der omkredser og isolerer Folehaven fra det omkringliggende område tydeligt fremstår.

(Københavns kommune, 2018)

Folehaven har en helhedsplan der løber fra 2017-2020, som ved udgangen af 2020 blev forlænget. Helhedsplanen, eller strategiaftalen som den og kaldes, indbefatter også to andre boligområder, men Folehaven er det største område af de tre, og mange af aktiviteterne foregår herfra (Københavns kommune mfl., 2017).

Helhedsplanen har fokus på tre områder, hvor alle tre boligområder halter efter:

- Tryghed. I 2015 var andelen af trygge beboere kun 64,6 % mod 72,7 % i resten af udsatte boligområder i landet (Dette tal gælder kun Folehaven)(Kilde: Politiets tryghedsindeks 2015)

- Manglen på netværk og fællesskab i området, samt lav tilslutning til beboerdemokratiet
- De nytilkomne beboere i boligområderne har en lavere gennemsnitsindkomst end de, der flytter ud (ca. 11.000 kr. lavere for Folehaven)
(Københavns kommune mfl., 2017)

Folehavens helhedsplan kontor er centralt placeret på det lokale torv, hvilket billedet nedenfor illustrerer. På torvet befinder Folehavens primære indkøbsmulighed sig, foruden et par butikker og den lokale genbrugsbutik. Det er her meget af det daglige liv i boligområdet er centreret.

Torvet i Folehaven

Boligområdet er ikke placeret på ghettolisten, men er betegnet som udsat boligområde af Københavns kommune, idet kommunen arbejder med nogle andre og bredere kriterier for, hvad der klassificerer som et udsat boligområde. Københavns kommune udvikler derfor på områder, som Folehaven, igennem deres arbejde med *Politik for udsatte byområder*, og der er i den forbindelse blandt andet blevet udarbejdet en udviklingsplan for området (Udviklingsplan 2014).

Folehaven er dermed et godt eksempel på et område, der ikke befinder sig på ghettolisten, men hvor kommunen alligevel har vurderet, at det er nødvendigt at lave boligsociale indsatser i forhold til at forbedre boligområdet. Derfor er det også interessant at undersøge, hvad der er på spil i forhold til netop deres boligsociale indsatser, da de ikke er sikret midler fra

Landsbyggefonden og boligorganisationen, og derfor i højere grad skal kunne argumentere for, at indsatserne er vigtige for boligområdets trivsel.

4.4 Empiriindsamling

Nærværende speciale arbejder, som tidligere nævnt, med interview som hovedempiri. Jeg havde ydermere et ønske om at foretage observationer i felten, altså under beskæftigelses- og uddannelsesaktiviteter i Folehaven, men på grund af den nuværende Covid-19 pandemi har der, som tidligere nævnt, under specialets udarbejdelse været lukket ned for alle fysiske aktiviteter i indsatsen. Disse aktiviteter er derfor blevet erstattet af private telefonopkald, sms'er og messenger-beskeder mellem ungevejlederen og de unge. Ungevejlederen har hovedsageligt anvendt disse kommunikationskanaler til at tjekke op på de unges trivsel, og i mindre grad på at få nye deltagere til indsatserne. Det har altså ikke været muligt at foretage et observationsstudie, og empirien består derfor udelukkende af interviews foretaget med deltagerne i beskæftigelses- og uddannelsesindsatserne i Folehaven, samt relevante eksperter fra kommunen og Danmarks almene boliger, BL. Dette har dog ikke vist sig problematisk, idet ekspert- og deltagerinterviewene er kommet godt omkring emnet, og har skabt stor indsigt i indsatserne på flere niveauer. Observationsstudierne kunne have givet mig kropserfaring med indsatserne, og derigennem dannet mine egne erfaringer med indsatserne i funktion. Det havde været givtigt, men idet specialeopgaven fokuserer på de unges oplevelser, ungevejlederens erfaringer og eksperternes store indsigt i fokusområdet, er der med det manglende observationsstudie tale om et mindre videnshul i forhold til empirien.

4.4.1 Det semistrukturerede interview

I udarbejdelsen af interviewspørgsmål kan man som forsker vælge forskellige tilgange, herunder en løs, semistruktureret eller en struktureret interviewform (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 35). Interviewformen determineres af interviewtypen, der foretages, samt hvem den givne interviewperson måtte være. Den løse interview anvendes hvor det er vigtigt, at interviewpersonen ikke bemærker, der er tale om en interviewsituation, altså hvor det skal føles som en naturlig samtale (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 35). Omvendt anvendes den strukturerede interviewform ved situationer, hvor interviewpersonen er meget bevidst om, at det er en interviewsituation, og hvor både spørgsmål og svar ofte er kortfattede og simple. (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 35-36). Det semistrukturerede interview er dermed en mellemtung mellem det løse og det strukturerede interview. Det semistrukturerede interview

har en struktureret interviewguide i lighed med det strukturerede interview, men har i lighed med det løse interview ved muligheden for at gå udover de forberedte spørgsmål.

Alle interviews i dette speciale, både deltager og ekspert, er foretaget ud fra en semistruktureret interviewguide. I interviewguiden er der formuleret flere spørgsmål, hvilke er struktureret, således interviewerens har mulighed for at følge guiden og derved komme igennem alle relevante spørgsmål (Brinkmann og Tanggaard, 2015: 38). Interviewguiden er dog ikke så stringent, at interviewerens ikke kan gribe de potentielle "bolde", som interviewpersonen kaster under interviewet, hvilket muliggør chancen for at forfølge nye relevante emner (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 35). Interviewguiden forblev den samme ved alle deltagerinterviews, da målgruppen her var den samme, men ved ekspertinterviewene blev guiden tilpasset den pågældende ekspert.

Begge interviewguides er vedlagt (se bilag 6 og 7), hvoraf de er tilpasset til den type viden, der søgtes belyst igennem de forskellige interviews. Interviewguiden målrettet eksperterne, bilag 7, blev som førnævnt tilpasset til de specifikke interviewpersoner, hvorfor interviewguiden i bilaget derfor er en overordnet skitse/ramme. Deltagerinterviewene, bilag 6, bygger på spørgsmål som: *"Hvad synes du selv, at du har fået ud af at have et fritidsjob/lommepengejob/har modtaget uddannelsesvejledning?"*, og baserer sig på den unges egen oplevelse af indsatsen, og er i lavere grad fokuset på faktuelle oplysninger. Et andet element ved spørgsmålene målrettet de unge er, at de er udarbejdet med tanke for, at de unge ikke nødvendigvis vil være åbne og fortællende som udgangspunkt. Derfor er flere af spørgsmålene også udtømmende i forhold til forskellige vinkler som spørgsmålet potentielt kan afdække: *"Før Corona, kom du så forbi SURF's kontor på torvet? Hvorfor kom du forbi? Hvad brugte du de voksne på kontoret til?"*. Spørgsmålene er konstrueret således for, at man som interviewer har en støtte i spørgsmålene, såfremt interviewpersonen ikke fremstod snaksaglig. Derved blev spørgsmålene i højere grad struktureret til sammenligning med interviewguiden målrettet eksperterne, men stadig åben nok til, at der fortsat var mulighed for at fange nye pointer samt forfølge disse med andre spørgsmål end de planlagte.

I henhold til ekspertinterviewene da var spørgsmålene i højere grad semistrukturerede, da den vedlagte interviewguide, bilag 7, indbefattede de spørgsmål som jeg ønskede at opnå konkrete svar på, men at interviewet i høj grad tog form efter de input som den konkrete interviewperson kom med. Dette kom for eksempel til udtryk ved interviewet med Sara Sommer, som i høj grad blev et interview, der skulle give indsigt i, hvordan indsatserne

fungerer i det daglige, og hvordan dag-til-dagkontakten med de unge foregik. Det betød, at mange af spørgsmålene blev udformet under selve interviewet, hvilket for eksempel ses i dette spørgsmål: ”Du nævnte tidligere det her element med *“Fastholdelse”*, hvad indebærer det specifikt?”. I forhold til ekspertinterviewene var der, modsat de unge deltagere, naturligt nok, ikke det store behov for støttespørgsmål, der skulle give interviewpersonen incitament til at svare fyldestgørende på spørgsmålene. Det betød blandt andet, at interviewguiden skulle være forholdsvis skarp for at sikre, at eksperterne talte sig ind på de elementer, der var vigtige for undersøgelsen, og ikke talte ud af en tangent der var irrelevant for undersøgelsen.

4.4.2. Ekspertinterviewet

Alle ekspertinterviews er foretaget gennem videoopkald på baggrund af den nuværende Covid-19 pandemi, som gjorde denne interviewform mest fordelagtig. I forhold til ekspertinterviewet var denne interviewform heller ikke problematisk, idet at disse interviews kun krævede indsigt i interviewpersonens umiddelbare viden (Brinkmann & Kvale, 2014: 205). Ekspertinterviewet er ikke følsomt eller privat, men er i stedet et interview, der fokuserer på fakta, samt ekspertens professionelle holdning og mening til et givent emne. Eksperten taler ud fra en særlig position, da de interviewes på baggrund af enten deres job eller andre professionaliserende elementer. Derfor er interviewsituationen ikke sårbar for dem, idet det er deres professionelle viden og holdning, som interviewet søger at afdække, og ikke private anliggender eller værdier. I forhold til interviewmaterialet er det derfor afgørende, at man som interviewer gør sig denne professionelle position bevidst, og arbejder nøgternt med interviewmaterialet. Det betyder også, at man ikke tilskriver interviewpersonen nogle særlige positioner eller holdninger, men i stedet nøgternt redegøre for deres tilhørsforhold, som man derfor skal se interviewmaterialet i forhold til (Brinkmann & Kvale, 2014: 202).

Indblikket i positionerne kan opnås gennem nedenstående afsnit, som gennemgår de forskellige eksperters udgangspunkt for at agerer eksperter, og hvilke professionelle positioner, de udtaler sig på baggrund af.

4.4.3 Præsentation af eksperter

Sara Sommer:

Sara Sommer er Ungevejleder i Folehaven, og arbejder med indsatserne målrettet de unge til daglig. Sara har den daglige kontakt med de unge, og er den, som etablerer kontakten mellem de unge og virksomhederne i forhold til fritidsjob. Det er samtidig også Sara, der koordinerer

lommepegejobberne og deres opgaver. Sara er udvalgt til ekspertinterviewet, idet Sara er den, som har mest indsigt i den daglige drift af indsatserne, samt har konkrete erfaringer med, hvordan indsatsernes virker i forhold til at løfte de unge og boligområdet.

Stine Kofoed:

Stine Kofoed er programkoordinator for 'Udsat By' i Teknik og Miljøforvaltningen, i enheden for Almene boliger, i Københavns kommune. Stine sidder med udviklingsplaner og forandringsplaner for Københavns udsatte boligområder, og har dermed indsigt i både de fysiske og boligsociale elementer af udsatte boligområder. Stine har dermed et overblik over, hvad der rør sig i forhold til de udsatte boligområder i Københavns kommune.

Jesper Rohr Hansen

Jesper Rohr Hansen er projektleder i enheden for Almene boliger i Københavns kommune. Jesper sidder med det koordinerende ansvar i forhold til de boligsociale indsatser i kommunen.

Louise Buch Viftrup

Louise Buch Viftrup er funktionschef og leder af Boligsocialnet, som er et samarbejde mellem KL og BL. Louise er inddraget som ekspert, idet hun bidrager med en indsigt fra BL. Hun har tidligere selv ageret som projektleder i en boligsocial helhedsplan, og bidrager dermed også med en praktisk indsigt i det boligsociale arbejde.

4.4.4 Deltagerinterviewet - interview af børn

Deltagerne i Ungevejlederens Beskæftigelses-og uddannelsesaktiviteter i Folehaven er alle unge i alderen 14-18 år, og derfor skal man gøre sig nogle overvejelser omkring interviewtilgangen førend, man foretager interviews med målgruppen. Først og fremmest er det vigtigt, at man som interviewer målretter spørgsmålene til målgruppen, og formulerer dem på en måde, hvorpå de er forståelige og ukompliceret for interviewpersonen (Brinkmann og Kvale, 2014: 201). I arbejdet med interviewguiden til de unge i Folehaven, har jeg gjort mig tanker omkring, hvorledes spørgsmål, som kan virke personlige og private, kan formuleres på en måde, hvor de er i øjenhøjde med den unge. I den egentlige interviewsituation viste det sig, at interviewpersonerne spændte vidt i alder og rangerede mellem 14 og 18 år. Dette betød, at interviewpersonerne reelt set ikke har samme forudsætninger for interviewet, hvorfor spørgsmålene skulle formuleres på en måde, hvorpå de hverken talte ned til interviewpersonen eller gik henover hovedet på den interviewede.

Interviewpersonens alder blev mig først bekendt ved interviewets start, hvilket krævede omstillingsparathed i forhold til tone og formulering, der skulle anlægges ved det individuelle interview. Det betød også, at det semistrukturerede interview kom til sin ret, idet interviewguiden skulle være fleksibel og jeg selv skulle være omstillingsparat i forhold til at omformulerer spørgsmålene. De forskellige målgrupper skulle som førnævnt interviewes på forskellige måder, og dette kunne som både betyde noget i forhold til, hvilken tone jeg anlagde under interviewet samt spørgsmålenes udformning. I forhold til den yngre målgruppe var tonen relevant, idet det var en prioritet, at den unge følte sig komfortabel og tryk i situation, hvilket konkret betød, at jeg for eksempel løbende tilkendegav, at den unge gav gode svar eller, at det var okay, hvis de ikke umiddelbart kunne svare på spørgsmålet. Dette var i mindre grad relevant ved de 18-årige, som fremstod mindre nervøse ved deltagelse i interviewet, og som havde egne agendaer for, hvilke pointer, de mente var vigtige at få frem. De havde dermed ikke behov for at blive tilskyndet eller bekræftet undervejs.

Alle interviews med de unge blev foretaget over telefon, da der, som tidligere nævnt, under specialets udarbejdelse var restriktioner, på grund af Covid-19 pandemien, som umuliggjorde et fysisk møde. De telefoniske interviews havde samtidig den fordel, at interviewpersonerne kunne deltage, når det passede dem bedst, og de kunne gøre det i trygge rammer fra deres eget hjem. Disse rammer gjorde det let for de unge at deltage, og var en mindre konfrontatorisk tilgang end den typiske, hvor interviewpersonen og interviewer sidder fysisk overfor hinanden. Idet det fysiske element var fjernet, og de havde mere kontrol over interviewsituationen, virkede det til at gøre oplevelsen mere behagelig for de unge med reference til tidligere interviewerfaringer med unge. Denne form for mellemlid kunne af den unge potentielt opleves som et rum, hvor det var nemmere at åbne op om ting, der eventuelt var ubehagelige. I henhold til interviewets indhold, så omhandlede en række spørgsmål familieforhold, og deres forældres eventuelle ansættelsesforhold. De spørgsmål omfattede den unges privatliv og kunne potentielt være spørgsmål, der var ubehagelige for dem at besvare, hvor telefonen kunne agere mellemlid for. Det gjorde dog selvsagt også, at man som interviewer havde svært ved at aflæse interviewpersonen, og vurderer om de for eksempel tænkte over et svar eller for eksempel ikke havde hørt spørgsmålet. Telefoninterviewet havde derfor både fordele og ulemper, men i den nuværende sundhedsmæssige situation var det en nødvendighed.

4.5 Transskribering

Alle interviews blev, med interviewpersonernes tilladelse, optaget, og er sidenhen blevet transskriberet for at muliggøre viderebearbejdningen af dem. Transskriberingens formål var at tydeliggøre den konkrete viden, samt anvende direkte citater i forbindelse med præsentationen af undersøgelsens resultater. Transskriberingen er derfor foregået med dette in mente, og har fokuseret på at få meningen frem bag de udsagn, som interviewpersonen havde. Derfor er tænkepauser, talefejl, ufuldstændige sætninger og tænkeord, som ”øh”, ikke medtaget i transskriberingen (Brinkmann og Kvale, 2014: 236).

Interviewene blev som sagt foretaget telefonisk med de unge og via Microsoft Teams i forbindelse med ekspertinterviewene. De telefoniske interviews gjorde det umuligt at aflæse deltagernes kropssprog og mimik. Dette har ikke påvirket interaktionen negativt, idet interviewene havde fokus på de unges holdninger og synspunkter og ikke deres fysiske reaktioner spørgsmålene eller det at indgå i interviewet. Det betyder ikke at de unges kropssprog ikke har en relevans i henhold til at kunne aflæse de unges forhold til at indgå i de forskellige indsatser, men blot at mit fokus var et andet. I forbindelse med ekspertinterviewene var der som sagt tale om et videoopkald, men heller ikke i denne sammenhæng var deres kropssprog og mimik relevant i forhold til udbyttet af interviewet. Idet interviewene her blev med foretaget med henblik på at opnå indsigt i deres faktuelle viden og professionelle vurderinger.

De forskellige interviews blev transskriberet kort efter indsamlingen for at sikre, at interviewet var frisk i erindringen ved indtastningen. Dertil skal nævnes, at alle interviews er foretaget og transskriberet af undertegnede.

4.6. Etiske overvejelser

Den kvalitative metode nødvendiggør en række etiske overvejelser i forhold til både de medvirkende informanter samt publiceringen af nærværende afhandling til offentligheden. I forhold til samtlige informanter er der forud for interviewet opnået samtykke til optagelse af interview, samt brudstykker heraf ville indgå som citater i opgaven. Dernæst er alle lægmænd, altså personer der ikke optræder i empiriindsamlingen i forbindelse med deres professionelle virke, blevet anonymiseret i tilfælde af at nogle af deres udtalelser skulle kunne ledes tilbage til dem. Alle informanter har været orienteret omkring, hvad undersøgelsen søgte at afdække, samt hvordan deres interview skulle indgå. De fleste af informanterne, som ikke deltog i professionel sammenhæng, altså de unge der tager del i

uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne, er under 18 år, og dermed er der nogle hensyn at tage. For eksempel er de alle, som tidligere nævnt, blevet anonymiseret således at de ikke i fremtiden kommer til at hæfte for deres udtalelser. Dernæst blev der taget højde for at de unge ikke led overlast under interviewet og at de var komfortable med at besvare de opstillede spørgsmål.

5. Analyse

Specialets analyse er tredelt i forhold til de tre undersøgelsesspørgsmål. Analysens tre dele fokuserer hver især på henholdsvis;

1. *Betydningen af uddannelses- og beskæftigelsesindsatser for de unge.*
2. *Betydningen af uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser for boligområdet, hvor indsatserne finder sted.*
3. *Slutteligt virkningen af, at uddannelses- og beskæftigelsesindsatser placeres centralt i boligområderne.*

Alle analyser vil bygge på ekspertinterviews, deltagerinterviews med de unge, samt den tidligere præsenterede teori. De unges oplevelser og erfaringer med uddannelses- og beskæftigelsesindsatser vil igennem den samlede analyse blive sammenholdt med eksperternes erfaringer på området, samt den præsenterede teori. Det skal danne baggrund for en helhedsorienteret indsigt i de forskellige problemstillinger og skabe grobund for en fyldestgørende analyse.

De unge, der har indgået i interviews, rangerer i alderen fra 14-18 år, og er derfor ikke alle endnu i en alder, hvor de går på en ungdomsuddannelse, erhvervsuddannelse eller lignende, og ingen af dem er endnu på arbejdsmarkedet (udover deres fritidsjobs). Derfor vil meget af den fremlagte evidens bygge på de unges oplevelse af indsatsernes virkning, samt Ungevejlederens vurdering af indsatsernes succes.

Nedenstående afsnit beskæftiger sig med første del af undersøgelsesspørgsmålene, og søger dermed at redegøre for, hvorvidt uddannelses- og beskæftigelsesrettede boligsociale indsatser i udsatte boligområder virker i forhold til at øge de unges tilknytning til ungdomsuddannelser, samt deres fremtidige chancer for at indgå på det danske arbejdsmarked. Denne vurdering bygger som tidligere nævnt på de unges egne oplevelser, de adspurgte eksperters vurderinger, samt den tidligere præsenterede teori om kapitalformerne af Pierre Bourdieu. Afsnittet indledes med en redegørelse for, hvorfor man laver denne type indsatser i udsatte boligområder

5. 1 Baggrund for boligsociale uddannelses- og arbejdsmarkedsindsatser

Uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser i udsatte boligområder har til formål at øge områdets beboergruppes uddannelses- og beskæftigelsesniveau, samt forebygge negativ social arv. Det udledes af Folehavens boligsociale strategiske samarbejdsaftale, at et af de største problemer i Folehaven netop er en lav tilknytning til arbejdsmarkedet i den voksne beboergruppe, og en lav tilknytning til uddannelsesinstitutioner samt gennemførelsesrate heraf, i den unge beboergruppe under 25 (Københavns kommune mfl., 2017: 6).

Dernæst opleves det af beboergruppen, at skolebørn i lav grad er tilknyttet fritidsordninger og derfor opholder sig på udeområderne i boligområdet i eftermiddagstimerne, hvilket er med til at øge utrygheden for de andre beboere (Københavns kommune mfl., 2017: 6). Derfor har man fra kommunens side fundet det relevant at lave uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser blandt de unge i beboergruppe i form af; uddannelsesvejledning, lektiehjælp og lommepenge- samt fritidsjobsordninger. Alle aktiviteter er tilknyttet en central Ungevejleder, samt en håndfuld andre centrale medarbejdere, som er ansat i helhedsplanen.

5.2 Analysedel 1 - Boligsociale indsatser og de unge

Som tidligere beskrevet, så har Folehaven en forholdsvist stor gruppe af voksne, som ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet og ikke anden uddannelse end grundskolen (Københavns kommune mfl., 2017: 6). Derfor vokser mange børn og unge i Folehaven op i uddannelsesfremmede hjem, altså hjem hvor forældrene har grundskolen som højst fuldførte uddannelse, og derfor ikke har kendskab til uddannelsessystemet¹. Her er det heller ikke er givet, at de voksne omkring dem indgår på arbejdsmarkedet. Dette gør sig også gældende for flere af de unge, der har deltaget i nærværende undersøgelse. Derfor er målet med uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser altså at lære de unge færdigheder, som de ikke nødvendigvis har fået med hjemmefra. Det lyder blandt andet fra Ungevejlederen, Sara Sommer, at de unge simpelthen mangler en række indsigter i arbejdsmarkedet, som de ikke kan opnå med hjælp hjemmefra.

”Det er også et stort problem, hvis man kigger på mine lommepengejobs... altså jeg får jo unge i lommepengejobs, hvor deres mor og far knap nok kan finde ud af alt det her med

nemkonto og E-boks – og hvis de ikke kender til det, hvordan skal de så kunne vejlede deres børn og unge? Så det mærker jeg meget...” (Sara Sommer, bilag 1, linje 61-64)

Sara giver her indsigt i et meget lavpraktisk problem, som i sidste ende kan betyde, at de unge afholdes fra uddannelse og beskæftigelse ud fra parametre, der ikke har noget at gøre med faglig kunnen eller arbejdsomhed, men derimod med generel ”know-how” og indsigt i de forskellige offentlige systemer. Derfor kan det også antages, at en boligsocial indsats, der arbejder med netop disse problemer kan være medvirkende til, at de unge i højere grad vil kunne indtræde på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse. Alternativt vil de unge i al fald være bedre rustet til at bruge værktøjer som NemID og E-boks, som i høj grad er blevet nødvendig for at indgå i det moderne Danmark. Her kan indsatser som lommepengejob, der er en form for intro-forløb til arbejdsmarkedet, muligvis være med til at understøtte manglerne i de unges viden omhandlende de økonomiske/praktiske elementer, som skal være på plads forud for et job. Disse mangler kan ledes tilbage til de unges sociale, kulturelle og økonomiske kapitaler, som i relation til at komme i job og uddannelse viser sig problematiske (Bourdieu, 1997: 22). De unges manglende kendskab til NemID og E-boks, sætter de unges kulturelle kapital i spil, da de unge ikke har indsigt i essentielle værktøjer. Her kommer særligt deres forældre ind i billedet idet at det må formodes at forældrene heller ikke har kendskab til værktøjerne i en sådan grad at de har introduceret dem for deres børn. Det må formodes, at den sociale kapital yderligere kan øges, såfremt de unge erhverver sig kendskab til disse værktøjer, som så på sigt sætter dem i stand til at interagere med det danske arbejdsmarked, hvorved den kulturelle, økonomiske og sociale kapital øges.

Det manglende kendskab kan altså tilskrives familiernes manglende kulturelle kapital, som potentielt set gør, at de ikke kan indtræde i ordinær beskæftigelse, og dermed øge den økonomiske kapital. Der opstår altså et behov for en anden parts hjælp, nemlig Ungevejlederen, når den unge skal introduceres for E-boks og NemID i forbindelse med lommepenge- og fritidsjob, hvilket kan medvirke til øgning af både deres kulturelle og økonomiske kapital

Lommepengejobs er jobbet før fritidsjobs. Det foregår i høj grad i selve boligområdet, og har som fokus at løfte og støtte områdets unge beboere, samt deres tilknytning til boligområdet (Aner & Jon Toft-Jensen, 2012: 21). Lommepengejobbet tager ofte udgangspunkt i konkrete aktiviteter, der foregår i området og kan derfor være omdeling af flyers om fester og aktiviteter, samt opsætning eller oprydning i forbindelse med et arrangement.

Lommepengejobbet er designet til at klargøre de unge til at indgå i regulære fritidsjob ved at lære dem, hvordan man indgår og gebærder sig i en arbejdssammenhæng. Det kan flere af de unge nikke genkendende til, og en 15-årig dreng siger blandt andet:

”Jeg har lært nogle nye mennesker at kende og lært at komme ud i arbejdslivet.

Lommepenge-jobbet har hjulpet mig med at blive klar til at komme ud i det lidt større arbejdsliv.” (Ung, bilag 5, linje 33-34)

Dette bakkes op af en anden tidligere lommepengejobber, som mener, at lommepengejobbet forberedte ham til sit senere fritidsjob:

”Jeg har fået rigtig mange evner, altså det hjælper meget på det sociale, altså det at snakke med andre og hjælpe sine kollegaer, hvis de har brug for det. Altså jeg vil sige, inden jeg havde haft et lommepengejob, der var jeg social og åben, men efter jeg fik det job, så kunne jeg lige pludselig snakke med fremmede og tage fat i folk, hvis jeg havde brug for hjælp - jeg blev meget mere åben. Det er sådan noget det hjalp med. Og det hjalp rigtig meget i forhold til fritidsjobbet, at så kunne jeg godt tale med chefen og fremmede. Og så har man også noget erfaring.” (Ung, bilag 5, linje 407-413)

Det er dermed også de unges oplevelse, at lommepengejob er en god introduktion til det at indgå på en arbejdsplads og blive klar til et potentielt fritidsjob. Deltagelse i et lommepenge- eller fritidsjob kan altså være med til at styrke den unges selvtillid, som ifølge Bourdieu sociale kapital kan medvirke til et øget kapitalmængde. (Bourdieu, 2010: 34) Den sociale kapital styrkes, idet den unge får positive oplevelser i interaktionen med arbejdsmarkedet og dets deltagere, her kollegaer og overordnede.

Fritidsjob har længe været anerkendt som et godt værktøj til at fastholde unge i uddannelse og klargøre dem til arbejdsmarkedet (Aner & Toft-Jensen, 2012: 9). Fritidsjob er derfor et ofte anvendt greb, når ønsket er at løfte en beboergruppe i et udsat boligområde på længere sigt, og de afledte effekter af en tidlig indsats er mange, hvilket Ungevejlederen er blevet meget bevidst om:

”Så jeg synes, at hele det her med, at man griber fat i dem lidt før – altså, at de allerede når de er 13 år ved, at det er faktisk fedt at have et arbejde, og det giver mig noget – at man kan bære det videre til, at de er ældre, det giver en helt masse! Det er alt det her præventive – det er ligesom med kriminalitetsforebyggelse – præventivt arbejde, at have fat i dem så tidligt som muligt” (Sara Sommer, bilag 1, linje 109-112)

I ovenstående citat kommer Ungevejlederen ind på målgruppens alder, og hvorledes hun anser det for essentielt, at de unge bliver en del af de omtalte indsatser så tidligt som muligt. Dette er ifølge Sara vigtigt, idet man herved kan forebygge, at de unge ikke kommer i uddannelse og beskæftigelse ved tidligt i deres liv at introducere dem til arbejdsmarkedet og gøre dem bekendte med, hvad et arbejde indebærer. Princippet sammenligner hun med kriminalitetsforebyggelse, som på samme vis i høj grad handler om at standse den unges kriminelle karriere inden, den er begyndt. Der kreeres altså potentielt en mulighed for at påvirke de unges habitus inden denne ligger fast og bliver uforanderlig. Hvilket understøttes af Mette Fabricius Madsens, Ane Glad, Maria Vilsgaard Murphy, Kristine Larsen & Jesper Dyhr Andersens resultater fra CFBU's rapport: "Helhedsplaner og kriminalitetsforebyggelse - En analyse af boligsociale helhedsplaners effekt på andelen af sigtede unge i udsatte boligområder" fra 2015 (Madsen et. al. 2015: 2)

Bourdieu's teori omhandlende habitus klarlægger, hvordan habitusen danner grundlag for vores forestillinger om, hvad det er rigtig og forkert (Bourdieu, 1997: 157), og en tidlig indsats kan betyde, at den unges habitus ændrer sig, således at tilknytningen til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet er det rigtige, og den unge er dermed mere tilbøjelig til at vælge uddannelse og beskæftigelse.

I Folehaven har man, jævnfør specialets empiri, opnået gode resultater i henhold til fritidsjobindsatsen, hvilket de unge selv og Ungevejlederen egne statistikker vidner om (Sara Sommer, bilag 1, linje 107-108). De unge giver udtryk for, at de har oplevet det som positivt at have et fritidsjob, at lære at indgå på en arbejdsplads, samt at tjene deres egne penge, hvilket tegner godt for deres fremtidige muligheder for at øge deres økonomiske og sociale kapital (Bourdieu).

Ungevejlederen har samtidig oplevet en stor snebalds-effekt ved at få en ung i fritidsjob eller lommepegejob, idet hun oplever, at de unge deler den positive oplevelse med deres venner, og vennerne derefter tager kontakt til hende for selv at få et job. Det gør dermed også, at indsatsen er langt mere bæredygtig end ved projektets start, idet Ungevejlederen kan fokusere på at skaffe fritidsjobs til de unge, i stedet for at skaffe unge, der vil tage de pågældende jobs (Sara Sommer, bilag 1, linje 119-121).

I forhold til uddannelsesvejledningen, så udtaler Ungevejlederen selv, at hendes primære fokus ligger på lommepegejobs og fritidsjob, og at uddannelsesvejledningen i højere grad handler om en overfladisk vejledning i forhold til uddannelser. Ifølge Ungevejlederen, så

henviser hun de unge til UU-kontoret (Ungdommens uddannelseskantor) som er Københavns kommunes centrale uddannelsesvejledning til unge, såfremt de har mere uddannelsesspecifikke spørgsmål. Ungevejlederen fokuserer i stedet på andre faktorer, der gør sig gældende, når de unge skal påbegynde uddannelse, og vejleder i disse henseender:

”...også kan jeg hjælpe med, hvis jeg har et eller andet job, som jeg ved er ledigt, hvis de skal have skrevet en ansøgning, hvis de skal have lavet et CV, hvis de ikke ved, hvilken uddannelse de skal søge ind på, hvis de skal starte på en uddannelse, men hjemmefra ikke har nogle penge til at købe en studiecomputer – altså det er en helt masse forskellige ting. Det er også rigtig meget fastholdelse i uddannelse og jobs, og følge op med den unge og høre, hvordan det går” (Sara Sommer, bilag 1, linje 12-17)

Det er dermed, som tidligere beskrevet, ofte andre omkringliggende elementer end konkret uddannelsesvejledning, som Ungevejlederen fokuserer på. Fokus er på at fjerne de sten, som ligger i vejen for, at den unge rent praktisk kan indgå på en uddannelse, og de modtager noget udefrakommende støtte, som de ikke nødvendigvis har tilgængeligt derhjemme. Den støtte, der er svær for forældre at give, idet de ikke selv nødvendigvis har undergået uddannelse eller indgår på arbejdsmarkedet. Det ses altså her at forældrene ikke har den nødvendige økonomiske kapital (Bourdieu) til at kunne støtte op om den unges uddannelse, og det kunne, såfremt Sara eller en anden part ikke gik og hjalp den unge, påvirke den unges evne til at øge dennes kulturelle og økonomiske kapital såfremt computeren blev en barriere for uddannelse.

Ungevejlederen fungerer dermed ofte som en voksen, de unge kan gå til i sammenhænge, hvor deres forældre ikke har den fornødne erfaring med det danske uddannelsessystem og arbejdsmarked. Det giver en 15-årig pige, hvis mor arbejder som rengøringsassistent på den lokale skole, også udtryk for, idet hun kommer fra et uddannelsesfremmed hjem:

”Og så har Sara også hjulpet med at vejlede mig til at komme på gymnasiet. Jeg skulle til optagelsesprøve for at komme ind på gymnasiet, og der var jeg ikke sikker på at komme ind, så hun snakkede med mig i forhold til at om der var andre muligheder end gymnasiet, for eksempel 10'ende eller HF. Sara har hjulpet mig med rigtig mange ting.” (Ung, Bilag 5, linje 108-111)

Sara støtter derved den unge i et henseende, hvor den unge ikke har den tilstrækkelige kulturelle kapital til at bære sig. Den unge kommer som sagt fra et uddannelsesfremmed hjem, og har samtidig været til optagelsesprøve i forbindelse med opstart på gymnasiet.

Begge dele tyder på en lavere kulturel kapital(Bourdieu), som den unge potentielt set kan forøge med Saras hjælp.

Samlet set har alle de adspurgte unge været positivt stemte overfor de aktiviteter, de har været tilknyttet, og har også kun rosende ord tilovers for Ungevejlederen, som står som en centralfigur for SURF og de tilknyttede aktiviteter i Folehaven. Dette kan meget vel være influeret af, at de adspurgte unge er udvalgt af Ungevejlederen selv, som tidligere er nævnt som et opmærksomhedspunkt, men ifølge de unge er det også det generelle billede af ungevejlederen hos de unge i Folehaven. Ungevejlederen selv udtrykker også en stor generel tilfredshed med de mål, hun har opnået med de unge:

”...jeg tror en af mine mål det hedder, at 80% af mine lommepengejobbere skal i ordinære fritidsjob – og det er de klart kommet!(...)” (Sara Sommer, bilag 1, linje 107-108)

Det ses her at de unge der bliver introduceret for arbejdsmarkedet, i form af lommepengejob i Folehaven, oplever det så positivt at de ønsker at træde ind på det rigtige arbejdsmarked, i form af fritidsjob. Det tyder på at de unge der indgår i lommepenge ønsker at bygge videre på det fundament som lommepengejobbet ligger, hvilket tegner godt for deres videre færd på arbejdsmarkedet, og som muligvis også bevirke at de efter folkeskolen vælger at indgå på en ungdomsuddannelse.

Det er svært på nuværende tidspunkt at sige, hvorvidt brugen af uddannelses- og beskæftigelsesindsatser har været effektiv i Folehaven med reference til at fastholde de unge i uddannelse og beskæftigelse på lang sigt. Derfor er det relevant at se på, hvilke afledte effekter denne type indsatser har på de unges generelle trivsel og adfærd. Dette er særligt relevant i forhold til at forebygge kriminalitet blandt de unge i boligområdet. Kriminalitet og utryghed blev blandt andet nævnt i den tidligere omtalte Samarbejdsaftale fra 2017, som udviklingsplanen i Folehaven bygger på (Københavns kommune mfl. 2017: 7). Her beskrives det, hvorledes flere af beboerne i Folehaven føler sig utrygge, og at denne utryghed ofte er afledt af, at de unge opholder sig i området efter skoletid på boligområdets udearealer, i vaskekældre og så videre. Såfremt de unge kommer i lommepengejob eller fritidsjob, da vil de være beskæftiget i eftermiddagstimerne, og utrygheden vil potentielt falde (Madsen et. al, 2015: 2). Dette beskriver Ungevejlederen, Sara Sommer, også, og uddyber yderligere, hvordan der er en koalition mellem kriminalitetsprævention og beskæftigelsesrettede aktiviteter for de unge:

”...altså vi ligger stadig for højt i alle mulige statistikker, i forhold til ikke at have et højt nok uddannelsesniveau og alt muligt andet, men sådan noget som trivsel og kriminalitet – som jo alt sammen hænger sammen, altså vi kan jo ikke bare sidde og kun kigge på uddannelse, det hænger jo også sammen med, at hvis der er flere i uddannelse, så bliver der også lavet mindre kriminalitet – og det går fremad, altså tryghedsmålingerne fra før Corona, altså trygheden er steget herude, og sådan har det ikke været de seneste mange år!” (Sara Sommer, bilag 1, linje 92-97)

Det handler altså i høj grad om, at de unge skal aktiveres på en positiv og meningsskabende måde, sådan kriminaliteten ikke bliver et kedsomheds- eller økonomisk motiveret greb for de unge at ty til. Og her kommer særligt lommepenge- og fritidsjobbet i spil, da det både giver de unge noget at tage sig til, samt har en økonomisk gevinst.

Dette perspektiv bakkes samtidig op af Stine Kofoed, fra Udsat By, som italesætter vigtigheden af, at de unge, der hænger ud i boligområdernes byrum og skaber utryghed, skal aktiveres. Hun understreger samtidig vigtigheden af, at de unge aktiveres i en sådan grad, at de ikke mangler noget at lave, samt at de gennem denne aktivering kan tjene deres egne penge, således de ikke er økonomisk motiveret for at lave kriminalitet (Stine Kofoed, bilag 2, linje 218) Denne økonomiske gevinst er med til at øge de unges økonomiske kapital(Bourdieu) da den unge opnår en købekraft der er uafhængig af deres forældres økonomi. Samtidig kan aktiveringen af den unge bidrage til dennes kulturelle og sociale kapital(Bourdieu) idet den unge præsenteres for andre for andre fællesskaber og indgår på en ny type arena.

Det er som tidligere beskrevet af stor betydning, at relationen til beboerne etableres tidligt i livet, før de bliver voksne, således de kan påvirkes i en positiv retning, forandre deres habitus og bryde med deres *stiafhængighed*. Individets stiafhængighed er ideen om, at der allerede er etableret en retning for dennes livsfærd, som bygger på en række valg, der medfører valg, som peger i den samme retning. Stiafhængigheden udspringer fra tanken om, at det dermed er svært for individet at ændre på denne etablerede retning og foretage valg, der strider imod det etablerede (Andersen & Kaspersen, 2013: 570). De unge skal præsenteres for uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet og generelt det omkringliggende samfund, således at de kan blive gode samfundsborgere, og øge deres kulturelle og sociale kapital. Vigtigheden af denne introduktion pointerer leder af Boligsocialnet, Louise Buch Viftrup, i nedenstående citat:

”man kan være med til at motivere den unge til at se en værdi i at tage en uddannelse, altså hvis man for eksempel er fra et hjem hvor uddannelse ikke er specielt værdsat, eller der ikke er tradition for at tage en uddannelse, så er det jo vigtigt at man lære at forstå, hvorfor det er vigtigt at få en uddannelse - det er det jo for de fleste.(...) Så det er jo også en prioritering i vores samfund at alle, både på grund af egen trivsel, men også på grund af samfundsøkonomien kommer i gang med uddannelse eller beskæftigelse.” (Louise Buch Viftrup, bilag 4, linje 77-99)

Her beskriver Louise, hvordan det samfundsøkonomisk giver mening at fokusere på den unge beboergruppe og deres vej til uddannelse og beskæftigelse. Hun pointerer i ovenstående citat, hvordan de unge igennem de uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser kan blive introduceret til at indgå i samfundet som en bidragende samfundsborger, på en måde som deres forældre måske ikke har haft mulighed for. Uddannelses- og beskæftigelsesindsatser kan dermed være med til at afhjælpe de udfordringer, som deres lave sociale, økonomiske og kulturelle kapitaler har medført i disse henseender. Idet at de unge får mulighed for at øge deres kapitalmængde ved at indgå på en ungdomsuddannelse og/eller på arbejdsmarkedet.

Mange af de unge i Folehaven har, som beskrevet, ikke de samme forudsætninger for at indgå i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, fordi deres forældre ikke har en uddannelse udover grundskolen, og/eller ikke indgår på arbejdsmarkedet (Bourdieu, 1997: 141). Denne type af indsatser er altså i mange henseender igangsat for at bygge bro mellem de unge fra uddannelsesfremmede hjem og det resterende samfund. Det vil dermed være med til at øge de unges kapitalmængde, idet de ved at få en uddannelse kan øge deres kulturelle kapital, og ved at indgå på arbejdsmarkedet har mulighed for at øge deres økonomiske kapital.

De unge giver udtryk for, at de har en række håb og drømme til deres fremtidige uddannelser og job. Her nævnes både erhvervsuddannelser og længerevarende universitetsuddannelser:

”Jeg vil være flymekaniker eller elektriker” (Ung, bilag 5, linje 17)

”Jeg tænker at tage et sabbatår og så læse til sygeplejeske” (Ung, bilag 5, linje 269)

”Altså jeg vil gerne på gymnasium og blive plastikkirurg eller gynækolog eller læse jura.” (Ung, bilag 5, linje 333)

Det er svært at sige om, det er Ungevejlederen, Uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne, deres forældre eller andre elementer, der har påvirket de unges drømme om deres kommende karriereveje, og de unge har heller ikke nødvendigvis selv et bud på det (Ung, bilag 5). Dog giver de unge alle udtryk for, at de gerne vil have en uddannelse, og at de på nuværende

tidspunkt agter at påbegynde og færdiggøre uddannelser, der kan give dem en plads på arbejdsmarkedet. Det betyder potentielt set at de unges habitus(Bourdieu) har forandret sig, og de derigennem har styrket deres samlede kapitalmængde.

5.2.1 Delkonklusion

Empiriindsamlingen viser, at de unge i Folehaven har været meget modtagelige overfor de uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser. De unge giver udtryk for, at de generelt set har været glade for at indgå i både lommepenge- og fritidsjob, og giver i lavere grad udtryk for, at den uddannelsesrettede indsat har været betydningsfuld for dem. Det er heller ikke den uddannelsesrettede indsats, som Ungevejlederen giver udtryk for at have fokus på i sit arbejde, og fremhæver i stedet lommepenge- og fritidsjob, samt den store succes som hun oplever, at indsatserne her har været. De andre eksperter giver ligeledes udtryk for, at lommepenge- og fritidsjob kan være en medvirkende faktor til at øge de unges sociale mobilitet, idet de får adgang til en øget social, kulturel og økonomisk kapital igennem denne adgang til jobmarkedet. Indsatserne har derfor, ifølge alle parter, haft en positiv betydning for de unge, og kan potentielt hjælpe dem i forhold til deres kommende indtræden i uddannelsessystemet og på jobmarkedet.

Der er altså ifølge de unge, Ungevejlederen og eksperterne en række gode kvaliteter ved uddannelses- og beskæftigelsesindsatser generelt og lokalt set i Folehaven, når man ser på de unges udbytte af at indgå i indsatserne. Det er dog også relevant at undersøge, hvorvidt og hvorledes indsatserne påvirker selve boligområdet, idet de boligsociale indsatser ikke blot er igangsat med henblik på individets trivsel, men også på boligområdets trivsel. Det er kommunens ønske at uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne skal være med til at styrke boligområdet som helhed og øge området attraktivitet, således flere typer af beboere har lyst til at bosætte sig der (Københavns kommune mfl., 2017: 6). Derfor vil nedenstående analyseafsnit bevæge sig væk fra de unges personlige udbytte af indsatserne og i stedet fokusere på, hvordan indsatserne påvirker boligområdet.

5.3. Analysedel 2 – Indsatsernes påvirkning af boligområdet

Nedenstående afsnit behandler anden del af problemformuleringen, herunder betydningen af uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser for boligområdet, hvor indsatserne finder

sted. Analysen tager udgangspunkt i interviewene samt Nicola Dempsey et. al.s tidligere gennemgåede teori. Fokuset rettes derfor mod stedets sammenhæng med beboernes sociale virke.

Boligområdet Folehaven er af Københavns kommune defineret som et udsat boligområde, da området har en høj andel af voksne beboere, der står uden for arbejdsmarkedet, er lavt uddannede, og der er hersker en utryghed i området (København kommune 2018). Dernæst, og relevant for nærværende opgave, er det faktum, at de unge i området ikke får startet på en ungdomsuddannelse efter deres folkeskoleeksamen, og at de ikke afslutter deres påbegyndte ungdomsuddannelser (Københavns kommune mfl., 2017: 6).

De sociale problemstillinger har indflydelse på boligområdet, idet området får et prædikat påsat som 'udsat boligområde', hvilket i høj grad har negative associationer, og som kommunen derfor ønsker at ændre på (Københavns kommune 2018). Det er derfor relevant at undersøge, hvordan det påvirker selve boligområdet, når man igangsætter boligsociale indsatser målrettet de unge og deres senere indgang til uddannelse og job.

De sociale problemstillinger i et givent boligområde, skal ses i sammenhæng med de fysiske rammer, som er væsentlige, når man ser på, hvorvidt et boligområde er attraktivt (Dempsey et. al, 2011: 295). Det er derfor også relevant at se nærmere på de fysiske rammer i Folehaven, som her beskrives af Stine Kofoed, programkoordinator for Udsat By i Københavns kommune:

"Det er meget sjældent entydigt bygningernes skyld. Der er nogle steder, hvor man faktisk godt kan argumentere for, at det er så grimt og alt muligt andet, at man kan blive ked af det af at bo der, men Folehaven er faktisk et rigtig fint eksempel på, at arkitektur og alt muligt andet faktisk er fint. Man kan sige, at Folehaven har en svær beliggenhed. Det ligger ud til nogle meget store veje, meget trafik, store udefinerede områder med tankstationer og drive-in og alt muligt andet." (Stine Kofoed, bilag 2, linje 39-43)

I ovenstående citat italesætter Stine Kofoed blandt andet problematikken omkring Folehavens isolerede placering, der som tidligere nævnt kan påvirke beboernes anvendelse af boligområdet, hvilket flugter med Dempsey et al's problematisering af fysisk isolerede boligområder. Ydermere kan den isolerede placering få betydning for, hvordan udefrakommende opfatter området, idet området ikke naturligt "inviterer" indenfor, og

fungerer separat fra det omkringliggende område. Dette kan afholde udefrakommende fra at bevæge sig ind i området (Dempsey et al, 2011: 295).

Der er, ifølge Stine Kofoed, en række elementer i Folehavens arkitektur og beliggenhed, som taler både for og imod boligområdet som attraktivt bopælssted. Hun påtaler den gensidige påvirkning, som henholdsvis boligområdet og dets beboere har på hinanden, idet arkitekturen kan påvirke beboernes trivsel. Ydermere italesætter hun senere, hvorledes de sociale problematikker kan komme til at dominere et boligområde i en sådan grad, at boligområdets fysiske rammer bliver mindre vigtige for boligområdets attraktivitet:

”Det man må holde sig for øje, når man kigger på, hvad der sker i de udsatte boligområder, så er det, at problemerne aldrig er opstået fra den ene dag til den anden! De er heller ikke opstået bare fordi, der er problemer med bygningerne, eller placeringen, eller noget som helst andet. De er en kombination af mange ting, og mest af alt så må man bare være ærlig og sige, at der er sket en koncentration af nogle sociale problemer henover en meget lang årrække” (Stine Kofoed, bilag 2, linje 53-57)

Dempsey et. al. omtaler på samme vis, hvordan boligområdet er et produkt af de beboere, der er bosat der, og deres sociale virke har stor betydning for, hvordan området opleves og anvendes (Dempsey et al. 2011: 289). Beboernes interne sociale interaktion, deres måde, hvorpå de bruger boligområder, og deres trivsel påvirker altså boligområdet og den måde udefrakommende oplever området.

Fokusset i denne analysedel ligger på Folehaven som fysisk sted, og dermed også på det ”oplevede” sted, altså hvordan beboere og udefrakommende oplever Folehaven.

Lommepegejobbene har særligt været med til at præge området, da deres opgaver for eksempel har været at skabe god stemning i boligområdet. Beboernes oplevelse af stedet bliver dermed relevant. Oplevelsen af stedet kommer blandt andet til udtryk i et citat fra en 18-årig kvinde, der har været lommepegejobber som ”Ungevært”:

” Vi lavede jo sådan nogle arrangementer, hvor vi spillede musik, når vi gik rundt. Altså jeg følte, at vi gjorde en forskel. (...) så fik vi rigtig mange positive henvendelser fra folk, altså hver gang folk så en på gaden, så var det altid sådan man fik en rigtig god energi, og folk var meget glade for det arbejde, vi lavede.” (Ung, Bilag 5, linje 197-203)

Ovenstående citat giver altså indtryk af, at de unges indsats som lommepegejobbere har fået positive tilbagemeldinger fra Folehavens beboere, og at de unge og den resterende

beboergruppe har haft en positiv interaktion på baggrund af aktiviteten. Det kan derfor udledes, at det har indvirket på beboernes opfattelse af Folehaven som sted.

Dempsey et. al beskriver, hvordan et boligområdets sociale bæredygtighed afhænger af en række faktorer, for eksempel kontinuerlighed i beboergruppen, beboernes involvering i boligområdet som ”community” og sociale netværk (Dempsey et al. 2011: 291).

Derfor er det også interessant, at flere af de unge har boet i området det meste af deres liv, samt at flere af forældrene også involverer sig i boligområdet (Ung, Bilag 5 linje 148). Derfor er der grundlag for at beboernes sammenhold er stærkt, og at boligområdet som helhed kan drage nytte af dette sammenhold. Der er dog også en tendens i Folehaven til at nogle familier flytter ud af området såfremt deres livsvilkår forbedres, og det kan dermed påvirke et boligområde i negativ retning, såfremt der er for stor udskiftning i beboergruppen:

”Altså det er jo også sådan i sådan nogle boligområder som det her, der flytter der jo familier ind, som har nogle problemer, og har det svært – når de så har fået det bedre og fået flere ressourcer, så flytter de ud igen” (Sara Sommer, Bilag 1, linje 100-103)

De ansatte i SURF kæmper derfor med den såkaldte *elevatoreffekt*, hvor de beboere som oplever en stigning i trivsel og løftes socialt, imens de bor i Folehaven, flytter derfra igen. Dette fænomen beskrives blandt andet i Siff Monrad Lngkilde, Clara Hennecke Mikkelsen og Helle Nielsens rapport: ”Fra fraflytning til fastholdelse - En rapport om fastholdelse af ressourcestærke børnefamilier i udsatte boligområder”; som er udgivet i samarbejde med Center for boligsocial udvikling(CFBU) i 2019 Her beskrives det at elevatoreffekten isoleret set ikke er en dårlig tendens, da det betyder, at beboerne forbedrer deres levevilkår, men i henhold til boligområdet har det en negativ effekt. Når de beboere, der er ressourcestærke, socialt og økonomisk set, fraflytter boligområdet, da forplantes det gavnlige sociale løft ikke selve boligområdet eller den resterende beboergruppe (Langkilde et. al. 2019: 6-7).

Det er i forhold til den unge gruppe vigtigt at man også forholder sig til, at den gruppe vil blive en del af en ”naturlig” elevatoreffekt. Det vil de fordi netop er unge mennesker, der i deres sene teenageår og tidlige tyvere naturligt vil fraflytte deres forældres boliger, og påbegynde der voksenliv:

”det kan være en svær gruppe at holde fast i, i det at når de rammer en 18-20 år, så vil de typisk også få anvist en eller anden ungdomsbolig, og dermed naturligt flytte ud af området. De er jo rimelig mobile som gruppe. Så vi har ikke forholdt os særlig meget til det, selvom det

er rigtig at man så ender med at bruge rigtig meget krudt på en ung, som så flytter ud af området når de bliver 18-20 år, og så starter vi forfra”

(Jepser Rohr, bilag 3, linje 179-183)

Her beskriver Jesper Rohr det faktum at det kan være selv modsigende at lave uddannelses- og uddannelsesrettede indsatser målrettet unge, når denne gruppe også ofte naturligt vil fraflytte området inden for en kort årrække. Det betyder ifølge Jesper Rohr ikke, at man ikke skal lave den type indsatser for unge, men blot at de naturligt vil falde ind under elevatoreffekten. (Jesper Rohr, bilag 3, linje 176-178)

Folehaven er som tidligere beskrevet et udsat boligområde (Københavns kommune mfl. 2017, 6), hvortil prædikatet er med til at påvirke udefrakommendes oplevelse af boligområdet samt den måde, de opfatter beboerne derfra. Områdets prædikat er defineret af beboernes handlinger, som udefra set ikke bidrage positivt til samfundet eller egne levevilkår, i forhold til kriminalitet, hærværk, arbejdsløshed og manglende uddannelse. Når området bliver klassificeret som udsat, så påvirker det samtidig også beboernes opfattelse af dem selv og området, hvilket kan tilskynde ressourcestærke borgere til at undgå bosætning i området på baggrund af den negative association. Området og dets beboere hænger altså på mange måder sammen, idet de begge defineres ud fra hinanden. Det beskriver Burgess og Park blandt andet ved at beboerne og boligområdet hver især påtager sig særegne træk som er definerende for netop det boligområde, og at den måde hvorpå boligområdet bliver betragtet af andre, defineres af beboernes handlinger (Burgess & Park, 1967: 6).

Det er ikke blot boligområdet og beboerne der påvirker hinanden, men også beboerne der påvirker hinanden internt. Det betyder blandt andet at den norm der bliver skabt i boligområdet kan blive betydelig i forhold til hvorledes den individuelle beboer forholder sig. Dette er relevant i forhold til uddannelses- og beskæftigelsesspørgsmålet, idet det kan være en vigtig faktor for at få beboerne i gang med arbejde også uddannelse:

”Altså man siger jo at det at ikke nødvendigvis gør noget for ens egen ”kommen i gang” at man ser andre være i gang, men jeg har talt med beboere, som har givet udtryk for at har en stor betydning for boligområdet dynamik, om kulturen er at man går på arbejde, eller at man ikke gør det. Og en forståelse af hvad der er normalen”(Louise Buch Viftrup, bilag 4, linje 160-163)

Det er også relevant, såfremt man ser på den tidligere omtalte utryghed, der hersker i området, som de unge, der opholder sig i byrummet i Folehaven, kan være med til at skabe, omend ubevidst. Som beskrevet i analysens 2. del, så har uddannelses- og beskæftigelsesindsatser også en afledt kriminalpræventiv effekt, som kan være med til at øge trygheden i boligområdet. Denne effekt er dog ikke selvskrevet, og det er ifølge Stine Kofoed vigtigt, at der i forbindelse med uddannelses- og beskæftigelsesindsatser målrettet unge, er fokus på at få alle med, såfremt indsatserne også skal være tryghedsskabende:

”...min erfaringer siger mig, at der skal ret mange til... altså hvis vi nu siger, at der pludselig står 10 i stedet for 20 unge og hænger ud, så er de 10 faktisk næsten stadig et lige så stort problem.” (Stine Kofoed, bilag 2, linje 225-227)

Stine Kofoed pointerer yderligere, hvordan enhver form for kriminel og utryghedsskabende adfærd kan være ødelæggende for det omkringliggende samfunds opfattelse af boligområdet (Stine Kofoed, bilag 2, linje 128-129). Det er altså, ifølge Stine Kofoed vigtigt, at man med boligsociale indsatser, der skal virke kriminalitetspræventive, søger for at ramme hele den potentielt udsatte gruppe og ikke blot enkelte individer.

Når det kommer til at mindske utrygheden i et boligområde har mængden af kriminalitet, ifølge Stine Kofoed, ikke nødvendigvis en afgørende rolle, men i højere grad oplevelsen af, at området er utrygt. Det kommer hun ind på i nedenstående citat:

”(...) hvis du overhovedet har tilstedeværelsen af den type adfærd, i et boligområde, så er det stærkt problematisk og noget, der sætter sig meget i folks opfattelse af boligområdet (...) altså når man laver undersøgelser blandt beboerne omkring tryghed, og så siger de, at der er store problemer med utryghed og uroskabende adfærd.. og hvis du så sammenholder det med samtidige politirapporter, så kan man ikke altid genkende det en til en. Det er meget en OPLEVET tryghed, når man taler om byrum.” (Stine Kofoed, bilag 2, linje 227-232)

Her beskrives det igen, hvorledes det faktisk ikke handler om de individuelle unges ageren og aktiviteter, men det faktum, at gruppen af unge bliver klassificeret som utryghedsskabende, selvom den reelt utryghedsskabende gruppe kan være forholdsvis lille og betydningsløs. Det handler dermed ikke om konkret utryghedsskabende adfærd, men **oplevelsen** af, at den er til stede i byrummet, og dermed kommer til at præge beboernes og det omkringliggende samfunds oplevelse af byrummet.

5.3.1 Delkonklusion

Boligområdet Folehaven er ikke blevet et udsat boligområde udelukkende på grund af de fysiske forhold der er til stede i boligområdet. Det har i høj grad også en betydning at boligområdet er præget af sociale problemstillinger, som skaber negative associationer med boligområdet, og bevirker hvorledes boligområdet tager sig ud. Boligområdet og dets beboere er gensidigt afhængige. Beboernes handlinger og måde hvorpå de opholder sig i byrummet er med til at præge boligområdet. Det skaber også grobund for elevatoreffekten, i det at de negative opfattelser af boligområdet også påvirker de nuværende beboere, og beboere der opnår flere ressourcer derfor fraflytter området. Det kan de uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser være med til at afhjælpe, i det at for eksempel lommepengejobbernes aktiviteter er med til at skabe positive associationer med området, og med dets unge beboere. Det kan samtidig konkluderes at indsatserne kan have en positiv effekt på trygheden i området, idet de andre beboere oplever de unge imens de bidrager positivt til boligområdet og lokalområdet generelt, gennem lommepengejob og lokale fritidsjob, og dermed i mindre grad oplever det som ubehageligt hvis de møder dem på gaden.

Betydningen af Folehaven som fysisk sted, i forhold til uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne, er særligt interessant at undersøge idet, at de fysiske rammer omkring indsatserne befinder sig lokalt i boligområdet, i form af SURF's kontor på Torvet i boligområdet. Det giver derfor god mening at se på, hvorledes det påvirker indsatserne at de finder sted lokalt, og på den måde er tilgængelige for de unge. Det lokale element at uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne vil derfor blive gennemgået i nedenstående analyseafsnit.

5.4 Analysedel 3 – Lokalt placerede uddannelses- og beskæftigelsesindsatser

Følgende afsnit omhandler den tredje og sidste analysedel, som fokuserer på betydningen af en lokalt placeret indsat, hvor de boligsociale medarbejdere er tilgængelige i boligområdet. Hvilken betydning har det for indsatsernes succes? Og hvordan opleves det af henholdsvis Ungevejlederen og de unge, at SURF har et lokalt placeret kontor? Analysen tager udgangspunkt i de unges udsagn, eksperternes vurderinger og teori af Dempsey et. al. samt Burgess & Park.

Uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne i Folehaven er lokalt placeret på torvet, som ligger centralt i boligområdet, jævnfør nedenstående kort.

(Københavns kommune 2018: 48)

Her er også en række butikker lokaliseret, heriblandt en dagligvareforretning. Torvet er derfor et naturligt trafikalt punkt for beboerne i Folehaven. Ungevejlederen har ydermere i flere tilfælde afsat fritidsjobbere til dagligvarebutikken. Det betyder også, at disse fritidsjobbere naturligt kommer forbi SURF's kontor, hvilket ifølge en af de unge ofte medfører en naturlig interaktion med Ungevejlederen i dagligdagen:

"Jeg kommer nogle gange for, når jeg skal på arbejde og hilser på Sara og sådan noget. Dagligbruksen ligger jo lige overfor SURF" (Ung, Bilag 5, linje 52-53)

Denne udtalelse giver anledning til at antage, at placeringen af SURF's kontor har en betydning for indsatserne, idet de unge føler en tilknytning til Ungevejlederen, og interagerer med hende i forbindelse med deres deltagelse i en fritidsjobindsats.

Et andet element ved lokalt placerede indsatser, er den tillid som de medarbejdere, der placeres i området kan etablere til beboerne. Der er i mange tilfælde tale om beboere, som ikke udelukkende har positive oplevelser med at være i kontakt med kommunen, eller har oplevet succes med uddannelsessystemet. Derfor kan en lokalt placeret medarbejder, som beboerne er vant til, og ser på daglig basis, være med til at formidle budskabet om kommunens forskellige tilbud på et mere neutralt, og for beboerne troværdigt grundlag. Det underbygger nedenstående citat af Stine Kofoed ligeledes:

”Der hvor jeg også høre, at de boligsociale indsatser også gør en stor forskel (...) de kan (red.) bearbejde beboerne i andre sammenhænge og sige: “Arh, skulle du ikke tage og stikke hovedet over næste gang ham fra jobcenteret eller UU er der”, altså de kan sådan mere løbende gå og påvirke dem. (...) de er ikke en myndighed, og de kan ikke forveksles med nogen, der kan skære beboerne i deres ydelser, eller de kommer og tager deres børn.” (Stine Kofoed, Bilag 2, linje 242-249)

Kommunen og andre offentlige instanser kommer på denne vis til at virke som en mindre truende part i beboernes liv, idet de kan formidle kontakten mellem kommunen og beboeren. Dette er også relevant i forhold til de unge, idet flere af de unge udtrykker en stor tryghed og tillid til Ungevejlederen, Sara Sommer, og de andre medarbejdere i SURF. De giver flere gange udtryk for, de kommer til medarbejderne, hvis de har problemer relateret til deres fritids/lomme pengejobs, samt til andre aspekter af deres privatliv. Mange af dem beskriver samtidig, at denne personlige relation er vigtig for dem, for eksempel den unge i nedenstående citat. Her giver den unge udtryk for at hun føler sig fortrolig med Ungevejlederen og de andre medarbejdere i SURF, og at dette opleves som en stor støtte for den unge:

”Jeg ser hende ikke som en veninde, altså hun er stadig en voksen, men jeg har følt at jeg har kunnet komme til hende med alt muligt. Sådan tror jeg at der er mange der har det – at alle kan komme og snakke med hende(...)Jeg synes altid at de er meget imødekommende og har følt at jeg har kunnet snakke med dem dernede.” (Ung, bilag 5, linje 224-229)

Stine Kofoed er dog ikke ensidigt overbevist om, at den lokale placering af selve SURF's kontor er årsagen til, at uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen er en succes, der tiltrækker

mange unge. Hun mener i stedet, at det handler om at formidle budskabet om indsatserne i forbindelse med andre aktiviteter, som SURF kører sideløbende i boligområdet.

”Altså jeg har ikke så meget tillid til plakater i vinduer, altså det er fint, og jeg tror jeg da, at det er rigtig fint, at det ligger synligt, kontra hvis det var gemt væk i et kælderlokale, så jo jeg tror, at det gør en forskel, men jeg tror ikke, at det gør det hele.(...) Men jeg tror, at det i lige så høj grad handler om de andre boligsociale aktiviteter som beboerne deltager i, at medarbejderne så hele tiden minder dem om de her indsatser.” (Stine Kofoed, Bilag 2, linje 260-257-261)

Her pointerer Stine Kofoed betydningen af de boligsociale indsatser i området på et mere generelt plan, samt indsatsernes evne til at agere katalysator for, at andre indsatser drives frem og dermed kan påvirke området positivt fra flere vinkler.

Et andet relevant element i SURF's lokalt placeret kontor i Folehaven, er det faktum, at Folehaven som boligområde har en række lokale regler, traditioner og etikker, som udefrakommende ikke på samme vis vil kunne afkode og indgå i, som en beboer. Dette påtaler Burgess og Park også, hvor de gør det klart, at dette er med til at gøre, at beboerne kan opnå en magt over deres nabolag og dermed give dem en følelse af kontrol (Burgess & Park, 1967: 7). Dette komplicerer udefrakommendes indtræden i boligområdet, og vil komplicere arbejdet med beboerne i forhold til eventuelle boligsociale indsatser, idet medarbejderne ikke vil have kendskab til de lokale normer og traditioner. Det taler altså for, at en lokal placering af indsatserne, og den fysiske placering af et kontor lokalt kan være med til at lette medarbejdernes arbejde, idet de bliver en del af boligområdet og lære de lokale regler. Den lokale placering kan samtidig være med til at give medarbejderne nok lokal indsigt til at dette kan højne deres sociale og kulturelle kapital(Bourdieu) i forhold til Folehaven, da de opnår sociale relationer til beboergruppen og netop opnår indsigt i de lokale værdier, normer og regelsæt.

Det er samtidig også relevant at de boligsociale indsatser forholder sig indsatserne ikke nødvendigvis er målrettet den største gruppe i boligområder, som i mange tilfælde er de ældre. Derfor må man også forholde sig til det faktum at de ældre beboere måske ikke nødvendigvis mener, at de unges uddannelses- og beskæftigelsesindsatser er givtige for dem selv. Der kan derfor herske den uvilje fra lige netop denne beboergruppe, idet de ikke gavner direkte af lige netop den type indsatser:

”Og der er det jo sådan det beboerdemokratiet ikke altid synes at det er superfedt med det boligsociale fordi det måske nogle gange går til nogle grupper som ikke er dem der er bredest repræsenteret.... Altså f.eks. er der mange ældre i de her områder, og får de noget ud af de her lommepengeprojekter, måske ikke noget direkte? (Jesper Rohr, bilag 3, 212-215)

Når boligsociale indsatser, så som uddannelses- og beskæftigelsesindsatser, er placeret lokalt i et boligområde, er det dermed relevant at holde sig beboergruppen for øje, idet beboergruppens modtagelse af indsatserne også har en indflydelse på, hvorvidt de lykkes. Ikke blot de beboere, der skal indgå aktivt i indsatsen, men også de beboere, der så at sige skal være ”naboer” til indsatserne, og som skal skabe rum for indsatserne og være modtagelig over de potentielle forskellige aktiviteter og fællesarrangementer som de måtte afføde. Ifølge Dempsey et. al. er det essentielt for enhver indsats i et boligområde, at beboergruppen er aktiv, stabil og har tillid hinanden internt (Dempsey et. al, 2011: 294).

Dette bliver problematiseret i forbindelse med en af lommepengejobbernes aktiviteter, hvor nogle af de ældre beboere, på grund af manglende intern tillid, stiller sig kritiske og opsøger en konflikt med lommepengejobberne:

”Vi lavede jo sådan nogle arrangementer, hvor vi spillede musik, når vi gik rundt, (...) det endte ud i, at vi kunne blive råbt af, og det var ikke særlig behageligt. (...) Altså der var mange, der troede, at vi bare gjorde det for at provokerer området, men det var fordi de ikke følger så meget med i, hvad der sker i Folehaven, så de vidste ikke, hvad det var, vi prøvede på. (...) for eksempel var der en kvinde, der mente at vi spillede ”ghetto musik”, så det var ret ubehageligt.” (Ung, bilag 5, linje 207-2011)

Situationen der beskrives i ovenstående citat, blev tidligere anvendt i analysedel 1 som et eksempel på, at mange af beboerne havde haft en positiv reaktion på den omtalte aktivitet. Ovenstående citat er derfor med til at illustrerer de forskellige oplevelser, der kan være af samme aktivitet alt efter, hvem der anskuer begivenheden. Der har været en tydelig forskel i henhold til, om man har været deltager eller vidne til aktiviteterne. Der er altså flere facetter i spil ved disse typer af aktiviteter, der ansporer forskellige reaktioner.

I lommepengejobbernes italesættelse af den givne aktivitet berøres en af Dempsey et. al. pointer omkring vigtigheden af, at boligområder/nabolag arbejder ud fra en fælles forståelse og en *social cohesion*. Såfremt de ældre beboere og de unge, i det her tilfælde, havde en fælles forståelse, da må det antages, at de ældre i højere grad ville tilskrive de unge positive

hensigter (Dempsey). Her var Folehaven social cohesion i fare på grund af manglende kendskab til hinanden, beboerne imellem, samt den manglende kommunikation fra SURF's side omkring det faktum at de havde den konkrete aktivitet og hvad den formål var.

5.4.1 Delkonklusion

Det kan dermed konkluderes, at lokalt placerede boligsociale indsatser kan være givtige i forhold til, at understøtte den samlede beboergruppes sociale fællesskab og tillid til hinanden. De uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser målrettet de unge kan hermed have en positiv påvirkning på den samlede opbakning til de boligsociale indsatser idet indsatserne bliver en del af lokalområdet og beboerne oplever medarbejderne og de forskellige aktiviteter. Ydermere ses det at de lokalt placerede indsatser kan få trænge kår, såfremt der ikke etableres en social cohesion i boligområdet, idet den fælles forståelse og velvilje kan være afgørende for indsatsernes succes.

Ovenstående analyse leder frem til en diskussion, der fokuserer på nye situationer, som mange af de almene boligområder står i efter, at den nye boligaftale fra maj 2020 ikke bibragte området de midler, som de står til at miste på baggrund af bestemmelserne fra Parallelsamfundspakken. Parallelsamfundspakken satte nemlig fokus på de områder, der befandt sig på ghettolisterne, og allokerede Landsbyggefondens midler til hovedsageligt at gå til netop disse områder.

6. Diskussion

Følgende diskussion vil centrere sig om behovet for boligsociale indsatser i udsatte boligområder, hvilke er blevet præsenteret i løbet af nærværende afhandling. Diskussionen vil yderligere fokusere på de potentielle konsekvenser ved, at Landsbyggefondens finansielle støtte til de boligsociale indsatser i områder udenfor ghettolisterne ophører.

Diskussionen vil dermed fokusere på sidste del af undersøgelsesspørgsmålene, nemlig:

Hvilken betydning vil det få, hvis de boligsociale midler til sådanne indsatser forsvinder?

I forbindelse med diskussionen vil der derfor være fokus på den tidligere præsenterede boligaftale fra maj 2020, hvor de boligsociale midler blev omstruktureret, og de direkte boligsociale midler på 240 millioner blev beskåret med 100 millioner. På grund af diskussionen fokus og emne vil afsnittet også indeholde redegørende elementer. Dette gøres for, at diskussionens udgangspunkt fremgår så klart som muligt.

6.1 Den grønne boligaftale og dens konsekvenser

Boligaftalen landede i maj 2020 under titlen ” *Grøn boligaftale*”, og tilførte omkring 30 mia. til grønne fysiske investeringer og optimeringer af den almene boligmasse. Boligaftalen kom dog ikke, som flere parter i det almene havde ønsket, med flere midler til at drive boligsocialt arbejde (Transport- og boligministeriet, 2020). Det blev derved stadfæstet, at de boligområder, der ikke figurerer på regeringens Ghettolister kommer til at modtage finansiering fra Landsbyggefonden til boligsocialt arbejde.

Ansvar for finansieringen af de boligsociale indsatser kommer derfor til at ligge hos kommunerne, og derved får kommunerne også mulighed for at vurdere om de boligsociale indsatser skal prioriteres. Ansvar for at dække det økonomiske hul, der opstår efter Landsbyggefondens midler er forsvundet, bliver dermed pålagt kommunerne – såfremt de er villige til at påtage sig ansvaret. Det betyder, at det er op til kommunerne selv at vurdere og administrere, hvorvidt der skal igangsættes boligsociale indsatser, samt om de igangværende projekter kan fortsætte (Schlichtkrull, 2020). Ifølge Indenrigs- og boligministeren er det mere retfærdigt, at de boligsociale indsatser udliciteres til kommunerne, som en samfundsopgave:

”Jeg mener blot principielt ikke, at det er lejerne i den almene boligsektor, der skal punge ud for denne indsats. Boligsociale indsatser er først og fremmest en samfundsopgave, der bør hvile på alle skatteborgeres skuldre.” (Dybvad, 2020)

Indenrigs- og boligministeren refererer her til det faktum, at en stor del af de boligsociale indsatser indtil nu indirekte har været finansieret af lejerne i de almene boliger, idet Landsbyggefondens midler består af de almene boligforeningers indbetalinger (Landsbyggefonden, ”Hvordan og hvorfor”). Spørgsmålet der står tilbage er dermed, med afsæt i Indenrigs- og boligministerens udmelding, hvorvidt kommunerne kommer til at påtage sig dette ansvar, og aktivt investere i boligsociale aktiviteter i de almene boligområder. Og kan man acceptere, at boligområder potentielt tabes på jorden og ender på regeringens ghettolister?

I forhold til Københavns kommune, som Folehaven er en del af, så bliver spørgsmålet om finansieringen af de boligsociale indsatser også relevant her, idet kommunen nu skal tage stilling til om de vil påtage sig ansvaret for at der fortsat er boligsociale indsatser i de københavnske almene boligområder. Københavns kommune er Danmarks største kommune, som derfor også har et større beredskab afsat til at arbejde med de udsatte boligområder. Kommunen har, som tidligere nævnt, en politik for Udsat By, samt afdelingen for Almene boliger, hvor der er afsat ressourcer og kompetencer til netop denne type områder. Kommunen har samtidig erfaring med at lave områdefornyelser, og har dermed også konkret erfaring med at være ledende part i denne type indsatser. Derfor er kommunen også, i langt højere grad end andre kommuner, klædt på til at kunne overtage nogle elementer af det boligsociale arbejde. Ifølge Jesper Rohr, så har Københavns kommune også allerede gjort sig nogle tanker omkring de muligheder som kommunen på nuværende tidspunkt har for fortsat at støtte boligområderne:

”Og vi har jo vores politik for Udsat By, så kan vi godt se at vi har nogle udsatte byområder hvor det boligsociale vil falde fra, og der er vi så ved at lave en indstilling til at vi så bibeholder det kommunale engagement selvom Landsbyggefonden reducerer støtten.” (Jesper Rohr, bilag 3, linje 190-193)

Københavns kommune er altså allerede i gang med at undersøge hvilke muligheder der er for at fortsætte med at lave boligsocialt arbejde i de udsatte boligområder. Derfor er det også interessant at se hvorvidt kommunen så formår at løfte opgaven, og om man potentielt flytte

nogle af de omtalte ressourcer tættere på boligområderne, og væk fra den centrale administration. Dette kunne potentielt set indbefatte de to præsenterede eksperter i nærværende opgave, Jesper Rohr og Stine Kofoed, hvis kræfter potentielt set kunne agerere mere direkte støtte til områderne.

Omvendt, så har Københavns kommune et relativt højt antal almene boligområder, som de råder over, hvoraf en større andel er udsatte, hvilket potentielt set gør at opgaven vil være for stor til at kommunen vil kunne give den rette støtte til alle områderne. Der har allerede løbende været sammenlægninger af helhedsplaner i kommunen, hvor for eksempel Kongens Enghave fik en fælles Helhedsplan med Sjælør Boulevard, hvilket tidligere har ageret under to forskellige helhedsplaner. (KAB 2017) Der kan kun gisnes om hvorfor denne sammenlægning er foretaget, men det kunne tyde på at kommunen alligevel ikke prioriterer området, i al fald ikke økonomisk, og man derfor heller ikke vil finde det fordringsfuldt at indtage en mere central position i forhold til det boligsociale arbejde i de almene boliger?

6.2 Boligsociale indsatser virker, så hvad er problemet?

Igennem den præsenterede eksisterende forskning, sammenholdt med resultaterne fra casestudiet i Folehaven, står det klart, at de boligsociale indsatser har en positiv indvirkning på beboerne i udsatte almene boligområder. Derfor kan man også undre sig over, hvorfor man fra regeringens side har valgt at skære i Landsbyggefondens midler til boligsociale indsatser. Om end effekterne af de boligsociale indsatser er svære at måle, da flere af effekterne ofte vil vise sig ved udeblivelsen af problemer, så gør det ikke effekterne mindre. For eksempel såfremt en unge kommer i uddannelse, og sidenhen kommer i arbejde, og dermed får et højere indkomst og derfor ikke begår kriminalitet. Da er det svært, at vurdere om der er en direkte årsagssammenhæng mellem, at den unge har deltaget i en boligsocial indsats og dennes senere livsvalg, idet det er svært at vide om den unge, for eksempel var blevet kriminel uden indsatsen. Dog er der, ifølge Gunvor Christensen, Projektchef hos VIVE, en række evalueringer og rapporter, der peger på, at de boligsociale indsatser er et vigtigt redskab i de udsatte boligområder, og at indsatserne er virksomme (Mørk, 2020).

Man ved altså at indsatserne virker, hvilket resultaterne fra Folehaven underbygger, og at de boligsociale indsatser, som lommepegejob og fritidsjob, er duelige. Derfor kan det også give grund til bekymring, såfremt indsatserne må lukke eller skære i indsatser. Såfremt der ikke kører uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser, så kan dette for eksempel komme til at betyde, at ungegruppen ikke på samme vis vil have mulighed for at kunne øge deres

kapitalmængde gennem lommepengejob og fritidsjob. Omvendt kan man sige at de unge, samt boligområdet generelt, har oplevet de positive effekter af lige netop disse former for indsatser, og at de unge derfor potentielt kan guide hinanden til at søge fritidsjobs når de bliver gamle nok. Såfremt man antager at denne form for ordning kan fungere i realiteten. Dette vil dog fortsat ikke gavne lommepengejob-indsatsen, idet den er knyttet tæt op på den overordnede indsats i området, og er afhængig af at der er dedikeret medarbejdere til andre typer af indsatser, som lommepengejobberne kan kobles op på. Det er tvivlsomt, at indsatserne kan videreføres uden at være knyttet op på en helhedsplan, og derfor er det en risiko at boligområdets positive udvikling vil stagnere og de unge vil stå tilbage som taberne.

6.3 De boligsociale interessenter

Argumentet fra andre interessenter på området er at de boligområder, der er i risiko for at blive udsatte eller potentielt kan ende på ghettolisten, ikke kan få midler til at lave forebyggende boligsocialt arbejde, og at områderne derfor forværres (Mørk, 2020) (Winther, 2020). Dette påtaler blandt andet Gunvor Christensen, som italesætter risikoen for projektmageri nu, hvor finansieringen så at sige er ”sat fri”, og Landsbyggefonden dermed ikke har mulighed for at styre, hvilket fokus indsatserne skal have, eller hvilke greb, der anvendes. Der kommer, ifølge Gunvor Christensen, til at mangle en strømlining, som kan kvalitetssikre indsatserne og deres bæredygtighed på sigt (Mørk, 2020).

Bæredygtighedsaspektet er allerede på nuværende tidspunkt en problematik, som boligsociale projekter kæmper med, idet indsatserne arbejder ud fra en fire årig projektf finansiering. Dette kan potentielt betyde, at beboerne i boligområderne hvert fjerde år skal forholde sig til nye projekter og nye medarbejdere, såfremt den tidligere indsats ikke bliver forlænget. Her skal beboerne altså opbygge nye relationer og tillid til den nye indsats’ projektmedarbejdere (Winther, 2020).

Indenrigs- og boligminister, Kaare Dybvad, anser, ifølge en artikel fra Information, det ikke for at være problematisk, at boligområderne ikke længere kan opnå midler til boligsocialt arbejde fra Landsbyggefonden:

“Boligminister Kaare Dybvad (S) »står 100 procent inde for at skære« i det boligsociale arbejde, understreger han.” (Wang, 2020).

I et debatindlæg fra d. 7. oktober 2020 anerkender Indenrigs- og boligministeren, at

boligsociale indsatser kan have positive indvirkninger på almene boligområder, men gentager, at indsatserne skal finansieres fra kommunal hånd, og ikke fra Landsbyggefonden:

”Jeg anerkender til fulde, at der kan komme positive og mærkbare effekter ud af boligsociale projekter.(...) Hvis landets kommuner i øvrigt ønsker at prioritere boligsociale indsatser, som de kan dokumentere en positiv effekt af i de udsatte boligområder, skal jeg være den sidste til at stille mig i vejen” (Dybvad, 2020)

Ministeren ligger altså ansvaret for finansieringen hos kommunerne med argumentet om, at den økonomiske byrde bør ligge der, hvor ansvaret for andre samfundsopgaver også ligger (Dybvad, 2020). Dette synspunkt er på mange måder sympatisk. Det giver god mening, at det ikke er beboerne selv, der skal betale for, hvad der ret beset er velfærdsgoder, så som jobafklaring, uddannelseshjælp og generel støtte til trivsel og kriminalitetsforbyggende indsatser. Dog er de boligsociale indsatser på nuværende tidspunkt i høj grad finansieret af beboerne selv gennem Landsbyggefonden, hvilket giver beboerne og boligforeningerne stor indflydelse på indsatsernes indhold og fokus. Det betyder ikke, at lejerne betaler et særligt tilskud til Landsbyggefonden, men at midlerne tilføres Landsbyggefonden gennem de udamortiserede lån fra boligorganisationerne, som så finansieres af lejerne gennem deres husleje. Derfor ændrer det altså ikke umiddelbart på lejernes økonomi når Indenrigs- og boligministeren udtaler at han: *”mener blot principielt ikke, at det er lejerne i den almene boligsektor, der skal punge ud for denne indsats”*(Dybvad 2020)

Ydermere er der med landsbyggefonden som hovedbidragsyder en vis sikring for at beboerne og boligorganisationerne opnår indflydelse på størrelsen på indsatserne, for eksempel i forhold til hvor mange årsværk er nødvendige for at opnå den ønskede effekt. Der er en risiko for, at de boligsociale indsatser, såfremt kommunerne vælger at videreføre dem, bliver igangsat uden, denne indflydelse, samt at kommunerne vil tage sig friheder i forhold til at justere ned for mængden af føromtalte årsværk og generel finansiering.

6.4 Alternative løsninger

Når finansieringen til de boligsociale indsatser ikke længere kommer fra Landsbyggefonden, så ender ansvaret for finansieringen altså, som tidligere nævnt, hos kommunerne, som ifølge rundspørgen fra Fagbladet Boligen ikke lader til at stå på spring for at overtage den økonomiske byrde (Schlichtkrull, 2020). Derfor står boligorganisationerne over for to valg; at

lukke de boligsociale indsatser ned, eller at forsøge at opnå finansiering gennem fonde eller huslejestigninger.

Såfremt vi antager, at boligorganisationerne ikke ønsker at lukke de boligsociale indsatser ned, da er fondsfinansieringer og huslejestigninger altså potentielt set de eneste veje til at opnå midler til at gennemføre boligsociale tiltag. Dette nye udgangspunkt præsenterer dog en række nye udfordringer. Hvis finansieringen sker gennem huslejestigninger, enten lokalt eller gennem en dertil indrettet national pulje, så forsvinder grundlaget for, at ministeren ønsker at fjerne den økonomiske byrde fra Landsbyggefonden, idet regningen endnu engang lander hos beboerne, hvilket netop var det ministeren ville undgå.

Det samme problem opstår, såfremt boligorganisationerne søger at opnå finansiering gennem fondsmidler, idet man må gå ud fra, at fondene også ønsker indflydelse på, hvilken type projekter deres midler går til. Det kan betyde, at de boligsociale indsatsers fokus bliver dikteret af fondenes ønsker og prioriteter, i stedet for at basere sig på dokumenterede effekter og reelle behov i beboergruppen. Det er den form for projektmageri, som ministeren igennem Boligaftalen anno 2020 har ønsket at undgå (Mørk 2020). Fondsfinansiering er i sit udgangspunkt også et skrøbeligt fundament at opbygge langvarige og givtige indsatser igennem, idet der også er bund i, hvor mange fonde og fondsmidler der er til rådighed til denne type projekter. Danske fonde, som Velux-fonden og Den A.P. Møllerske støttetfond, er allerede engagerede i boligsociale indsatser på landsplan, og står derfor ikke nødvendigvis klar til at påtage sig en række nye investeringer. Der er derfor en velbegrundet bekymring for, at der opstår en flaskehals i forhold til fondsansøgninger, og mange boligområder kommer til at stå tilbage uden tildelte midler, eller med langt færre midler end beregnet. Der er samtidig en risiko for at fondsmidlerne vil tenderer til at blive tildelt de boligområder hvis ansøgninger har været bedst, og ikke de boligområder hvor behovet er størst.

I Københavns kommune har man som tidligere nævnt både en række ressourcer samt erfaringer med, at forvalte indsatser som de boligsociale indsatser, igennem arbejdet om områdefornyelser og des lignende. Ydermere har man politik for Udsat By og afdelingen for Almene boliger, som sidder med konkret viden og erfaren viden omkring de boligsociale indsatser. Dette vil muligvis også få betydning såfremt man i Københavns kommune vælger at søge fonde til at finansierer de boligsociale indsatser, i det at kommunen vil have ressourcerne til at udarbejde en velargumenteret fondsansøgning. Dernæst har Københavns kommune den fordel, at kommunen besidder kendte almene boligområder, for eksempel

Tingbjerg eller Mjølnerparken som vil være oplagte, såfremt en given fond ønsker at lave et prestigeprojekt. Fondene har også deres egne agendaer i forhold til at potentielt finansiere boligsociale indsatser, og derfor vil det muligvis, ud fra et brandings perspektiv være lukrativt for fondene at støtte projekter i nogle af Københavns kendte boligområder.

Dette betyder så også at der er en risiko for at Folehaven, der er forholdsvis ukendt i forhold til for eksempel Mjølnerparken, ikke vil kunne drage nytte af denne København-effekt, og derfor ikke blive valgt i bunken af fondsansøgninger. Samtidig kan Folehaven muligvis blive fravalgt, i det at området er en del af en kommune med mange ressourcer på området, og fondene vil derfor potentielt set i stedet vælge områder der er mindre ”stærke” på området, hvor fondene muligvis også vil have større mulighed for at være styrende part. Denne problemstilling er særligt knyttet op på det faktum, at de private fonde kan vælge præcis de boligområder, som de finder mest interessante. De private fonde er ikke, på samme vis som Landsbyggefonden var det, pålagt at dele sol og vind lige. Landsbyggefonden arbejder ud fra en række regler og regulativer der gør, at såfremt Folehaven skulle have midler, så skulle en lignende indsats i Vejle også have midler. Her kan fondene i stedet agere ud fra deres egne prioriteter og ønsker.

6.5 Fremtidens boligsociale indsatser

Som anført i ovenstående diskussion, er der en række potentielle konsekvenser ved at omlægge finansieringen af og ansvaret for de boligsociale indsatser. Først og fremmest er det, som tidligere beskrevet, øjensynligt endnu ikke en økonomiske prioritet, som alle berørte kommuner har omlagt sig til at indarbejde i deres budgetter (Schlichtkrull, 2020). Derfor er det essentielt for de boligsociale indsatsers overlevelse på lang sigt, at de opnår en vis plads på prioriteringslisten hos kommunerne, såfremt det er her den økonomiske byrde for indsatserne skal ligge. Der er som førnævnt også mulighed for, at indsatserne opnår finansiering andet steds fra, men det bliver sandsynligvis ikke smertefrit for boligområderne.

Boligaftalen er som sagt fra maj 2020, og derfor har vi endnu ikke reelle erfaringer med konsekvenserne af, at de boligsociale indsatser er blevet beskåret med 100 millioner. Vi ved endnu ikke, hvorvidt boligområderne, der ikke figurerer på regeringens ghettolister, på den anden side af denne ændring kommer i fare for at komme på ghettolisterne. Vi ved heller ikke om allokeringen af den finansielle byrde, får så store konsekvenser for de almene boligområder, som flere af de præsenterede parter anslår, eller om ministeren får ret i, at

midlerne til de boligsociale indsatser hellere skal komme fra kommunekassen end fra Landsbyggefonden.

Hvad vi ved er, at de boligsociale indsatser generelt set er svære at effektmåle, men at flere rapporter og evalueringer konkluderer, at de har en berettigelse og er virkningsfulde i forhold til at forbedre de almene boligområder og øge beboernes trivsel (Madsen et al. 2015). Det er derfor meningsgivende at værne om denne type af indsatser i de almene boligområder. Det er på baggrund af ovenstående diskussion også muligt at antage, at det ikke er uden konsekvenser, at boligforeningerne mister 100 millioner fra Landsbyggefonden til at lave boligsociale indsatser. Konsekvensernes størrelse kan vi dog endnu kun gisne om.

7. Konklusion

Den almene boligsektor har siden 1940'erne gjort det muligt for alle danskere at bo i en god og betalelig bolig. De almene boliger har siden oprettelsen haft til formål at stille passende boliger til rådighed for alle til en rimelig husleje og give beboerne indflydelse på egne boligforhold (Almenboligloven, stk. 5a). Den almene boligsektor er opført med statsligt støtte, og har siden oprettelsen fungeret som en vigtig andel i det danske velfærdssamfunds grundpiller. Dette medfører et nationalt problem, når de almene boligområder ikke fungerer, og der sker en ophobning af sociale problemer i de almene boligområder. Det problem påtog man sig ansvaret for med Regerings Byudvalg i 1994, hvor de boligsociale indsatser, der løbende var igangsat på lokalt plan blev professionaliseret og forankret i en pulje finansieret af staten, Landsbyggefonden og kommunerne (Landsbyggefonden, 2017).

De boligsociale indsatser har altså i omtrent 26 år været et af de greb, man har anvendt i arbejdet med opståede problemstillinger i de almene boligområder. De boligsociale indsatser har skiftet ham af flere omgange i forbindelse med differentierede finansieringsmodeller, forskellige fokusområder og nedprioritering til fordel for fysiske forandringer med mere. Udviklingen har bygget på løbende erfaringer og evalueringer af de boligsociale indsatser, og nødvendige ændringer i forhold til beboergruppen. Boligområderne er i konstant forandring, og derfor er det fortsat interesseret at evaluere og vurdere, hvilke boligsociale indsatser, der løfter beboerne og boligområdet, de er bosat i.

Det boligsociale felt har længe været bevidst om, at indsatser som lommepenge- og fritidsjob er virksomme og kan medvirke til at rykke de helt unge beboerne i en positiv retning. Særligt det faktum, at de unge fra resourcesvage hjem introduceres for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet som et alternativ, før de potentielt, omend utilsigtet, begiver sig ud i kriminalitet, og/eller fravælger uddannelse og arbejdsliv til fordel for et liv på understøttelse, skiller sig ud (Aner & Toft-jensen, 2012). Uddannelses- og beskæftigelsesindsatsernes effekt er som nævnt allerede velafdækket, og derfor er det nye element i min undersøgelse indsatserne betydning for **boligområdet**, og betydningen af at indsatserne er placeret **lokalt**. De tre analysespørgsmål er undersøgt gennem et casestudie af boligområdet Folehaven og de boligsociale indsatser, der er målrettet de unge, i forhold til uddannelse og beskæftigelse. Undersøgelsen er understøttet af Pierre Bourdieus kapitalteori,

teori om stedets betydning af Dempsey et. al. og Ernest W. Burgess & Robert E. Parks ”The City”.

Nærværende speciale havde til formål at undersøge indsatserne i Folehaven igennem et eksplorativt studie, og planen var at foretage et observationsstudie på SURF’s kontor og derigennem opnå indsigt i Ungevejlederens kontakt med de unge. Dette viste sig dog umuligt, idet den fortsatte situation med COVID-19 har medført, at indsatserne ikke er afviklet fra det fysiske kontor i boligområdet, men i stedet har kørt gennem Ungevejlederens individuelle kontakt med de unge på sociale medier. Observationsstudiet som undersøgelsesværktøj havde været fordringsfuld for at afdække indsatsernes betydning for boligområdet og betydningen af, at indsatserne er placeret lokalt, i form af SURF kontorets centrale placering i Folehaven. Undersøgelsens empiri består i stedet af individuelle interviews med de unge, ungevejlederen og andre eksperter på området. Interviewene med de unge og ungevejlederen gav en konkret indsigt i indsatserne fra begge parter side, og gav tilsammen et dækkende billede af, hvad der er på spil i Folehaven og i indsatserne. Derfor var den foretagende undersøgelse fortsat fyldestgørende på trods af det manglende observationsstudie.

Folehaven er interessant som case, idet der, på baggrund af Parallelsamfundspakken fra 2018 og Grøn boligaftale fra 2020, ikke længere er afsat midler fra Landsbyggefonden til at lave boligsociale indsatser i boligområdet. Folehaven er nemlig ikke placeret på regeringens ghettolister, og er ikke berettiget til Landsbyggefondens midler (Regeringen, 2018)(Transport- og boligministeriet, 2020). Derfor må midlerne til de boligsociale indsatser findes andet steds, og midlerne vil potentielt set blive kraftigt reduceret. Boligorganisationen skal være skarpe på, hvilke indsatser, der virker, for enten at kunne opnå midler gennem fonde eller gennem kommunen, særligt i det tilfælde, at de ikke kan opnå finansiering af samme størrelse som hidtil.

Folehaven er et godt eksempel på et område, hvor boligorganisationen nu skal tage en beslutning om, hvor fremtiden ligger for de boligsociale indsatser. Boligorganisationen skal vurdere om de vil fortsætte med boligsociale indsatser, og dermed tilpasse sig den nye økonomiske situation, eller om de vil afslutte indsatserne med den potentielle følgevirkning, at beboerne og området stopper den positive udvikling, som eksperterne og beboerne i nærværende undersøgelse vurderer, at indsatserne har haft.

Undersøgelsen bygger blandt andet på kvalitative interviews med de unge, der er involveret i enten fritids- eller lommepengejobs, som de har opnået gennem helhedsplanen SURF i Folehaven. De unge er i høj grad fra uddannelsesfremmede hjem, og/eller deres forældre er enten ikke på arbejdsmarkedet eller bestrider ufaglærte jobs. Da der ikke forelægger konkrete kvantitative effektmålinger af indsatserne, så bygger undersøgelsen på de unges egen vurdering af indsatserne, samt oplevelser omkring det at indgå i lommepenge- og fritidsjob. Det er svært at vide om de unge var påbegyndt ungdomsuddannelser efter deres grunduddannelser, eller om de havde drømt om deres fremtidige erhverv, hvis ikke de havde været involveret i de konkrete indsatser. Dog fremgår det af interviews med de unge, at de har aspirationer om både uddannelse og job. Undersøgelsen bygger udelukkende på de unges egne vurderinger af indsatserne, samt eksperternes kommentarer til denne type indsatser, foruden deres betydning for de unges udbytte af indsatserne på generelt plan.

Boligsociale indsatser er sat i verden for at løfte beboerne i almene boligområder ud af sociale problemer og øge den sociale mobilitet, og derigennem forbedre boligområdet som helhed. Derfor er det også relevant at se på, hvordan de boligsociale indsatser kan være med til netop dette, og hvordan indsatser målrette unge kan være instrumentale. Når det kommer til de unge beboere i almene boligområder, så kan det konkluderes, at de unge har responderet meget positiv på det at indgå i både lommepenge- og fritidsjob. De giver generelt udtryk for, at de har oplevet, at begge jobformer har bidraget positivt til deres udvikling, og at de både har opnået større kendskab til arbejdsmarkedet, og i øget grad har lært at begå sig i professionelle sammenhæng. Ungevejlederen i Folehaven giver også udtryk for, at indsatserne har været succesfulde, og at de unge nu i høj grad selv kommer til hende, såfremt de ønsker et lommepenge- eller fritidsjob på baggrund af deres venners erfaring. De unge giver udtryk for, at de oplever en glæde ved at tjene deres egne penge, og har som tidligere nævnt alle drømme om fremtiden, som for lommepengejobberne tit også inkluderer et fremtidigt fritidsjob. Det bekræftes ydermere af eksperterne, at fritids- og lommepengejob kan give de unge et formål og holde dem fra kriminelle aktiviteter. Det kan på baggrund af de unge konkluderes, at uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne i Folehaven har været virksomme, hvilket understøttes af eksperternes udsagn om indsatsformerne på nationalt plan og den eksisterende viden på området.

Beboerne i de udsatte boligområder er i høj grad med til at præge selve de fysiske rammer i boligområdet, samt det syn som udefrakommende og lokale har på området. De fysiske rammer i boligområdet kan præges af andet og mere end antallet af lygtepæle, som

boligorganisationen har opsat (Dempsey et. al., 2011: 295). Boligområdet er også udsat i forhold til potentielt hærværk, som beboerne eller udefrakommende kan begå, hvilket kan bidrage til, at både udefrakommende og beboerne selv, får negative associationer vedrørende boligområdet (Dempsey et al. 2011: 289). Dette kan kun i nogen grad reddes af fysiske forandringer og ændrede boformer, og derfor er det i denne sammenhæng også vigtigt at se på, hvordan man kan ændre det negative narrativ gennem sociale forandringer. Det tager tid at ændre sociale status quo, men som jeg blandt andet har illustreret gennem Dempsey et. al., så hænger beboernes ageren uløseligt sammen med det sted de bor, og her kommer indsatser som lommepengejob og sociale arrangementer ind i billedet.

De unge i Folehaven giver generelt udtryk for, at de er glade for at bo i området og flere nævner, at de igennem de boligsociale indsatser, som de har deltaget i, er blevet mere trygge i boligområdet. De unge fremhæver samtidig det stærke sammenhold i boligområdet, som de først har oplevet igennem deres deltagelse i boligsociale arrangementer og som lommepengejobbere. Det kan konkluderes, at boligområdet og dets beboere hænger uløseligt sammen, og at de igangsatte uddannelses- og beskæftigelses indsatser i Folehaven har haft en positiv indvirkning på de unges oplevelse af deres eget boligområde samt deres tilstedeværelse i det.

I mit arbejde med betydningen af de boligsociale indsatsers lokale placering i Folehaven, her det fysiske kontor på Torvet, har Folehaven særligt en kontinuerlig problemstilling, på samme vis som mange andre lignende områder; nemlig at de unge kan opfattes utryghedsskabende. Dette viser sig, i løbet af min undersøgelse, ikke nødvendigvis at bygge på konkret kriminell adfærd, men i lige så høj grad de unges generelle ophold i byrummet. Deres blotte tilstedeværelse være medvirke til at påvirke de andre beboeres ophold i byrummet, idet at de kan opleves som utryghedsskabende. Denne forudindtagede opfattelse af de unge kom også til udtryk i min undersøgelse, hvor netop en boligsocial aktivitet, der skulle være med til at skabe god stemning i området endte med at gøre det omvendte. Denne type situationer er et eksempel på beboernes manglende tillid til hinanden, og at roden til den oplevede utryghed til dels kan tilskrives denne mistillid. Det er altså vigtigt at komme beboernes interne mistillid til livs – hvilket blandet kan ske igennem oplysning og indsigt.

Derfor viser min undersøgelse, at det er vigtigt, at de boligsociale aktiviteter foregår lokalt, hvor de andre beboere kan se de unge involverer sig positivt i deres lokalsamfund, igennem for eksempel lommepengejob. De unge er her med til at lave sociale arrangementer, rydde op,

forbedre lokalmiljøet, og præsenteres derigennem for de andre beboere som andet og mere end utryghedsskabende grupperinger. Samtidig kan det konkluderes, at placeringen af SURF's kontor midt på det lokale torv har været fordringsfuldt for de unge, idet de nemt har kunne opsøge medarbejderne for enten hjælp eller bare en snak. Placeringen har ifølge de unge gjort, at de er kommet mere "tilfældigt" forbi end de ellers ville have gjort, og at de i højere grad har opsøgt Ungevejlederen på grund af den nære lokation. Samtidig kan den lokale placering medføre, at de andre beboere bliver mere bekendte og trygge ved indsatserne, idet de passerer forbi kontoret i dagligdagen og møder medarbejderne. Derfor er det vigtigt, at de lokale indsatser prioriteres i fremtidige potentielle helhedsplaner, og derved er indsatsformen værd at kæmpe for såfremt de boligsociale midler mindskes.

I en tid med stort fokus på fysiske forandringer i arbejdet med de udsatte almene boligområder, kan betydningen af de boligsociale indsatser som værktøj til øgning af den enkelte beboers trivsel og boligområdet blive glemt. De boligsociale indsatser målrettet unges uddannelse og beskæftigelse er i særlig høj grad vigtige at bevare, idet det forebygger nye sociale problemer i områderne fremadrettet. De boligsociale indsatser kan herigennem spare samfundet for de mange udgifter, som sociale problemstillinger medfører. Såfremt vi som samfund ønsker at prioritere alle samfundets borgere og give lige muligheder for alle, så er det vigtigt, at vi ikke får skabt boligområder, hvor disse muligheder mindskes. Det må og skal være en prioritet, at en samfundsborgers boligområde ikke bliver definerede for dennes sociale status, samt at boligområdet lider under beboernes sociale problemer.

8. Litteraturliste og bilagsoversigt

Litteraturliste

Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen(2013): "*Klassisk og moderne samfundsteori*", Hans Reitzels forlag, 5. udg. 2. oplag

Aner, Louise Glerup & Jon Toft-Jensen(2012): "*Godt på vej - Virkningen af fritidsjobaktiviteter i udsatte boligområder*", Center for boligsocial udvikling(CFBU), rapport

Bech-Danielsen, Claus og Gunvor Christensen(2017):"*Boligområder i bevægelse - Fortællinger om fysiske og boligsociale indsatser i anledning af Landsbyggefondens 50 års jubilæum*", Landsbyggefonden, Narayana Press

Bolig- og Planstyrelsen (2018): "*Aftale om finansiering af indsatser for at forebygge og nedbryde parallelsamfund og aftale om Landsbyggefondens ramme til fysiske forandringer af de udsatte boligområder mv. i perioden 2019-2026*",

<https://www.regeringen.dk/media/5199/aftale-om-finansiering-af-indsatser-parallelsamfund-mv.pdf>

Boligsocialnet(2014): "*Bag Facaderne - En antologi om boligsocialt arbejde i udsatte by- og boligområder*", 1. udgave, 1. oplag

Dybvad, Kaare(2020): "*Kaare Dybvad: Almene lejere skal ikke betale for boligsociale indsatser*", <https://www.information.dk/debat/2020/10/kaare-dybvad-almene-lejere-betale-boligsociale-indsatser> , Information (set. 3/4/2020)

Boligsocialnet(2017): "*Forskere: Ghattolisten stigmatiserer*", <http://www.boligsocialnet.dk/aktuelt/2017/12/forskere-ghattolisten-stigmatiserer/>, (set. 9/10/2020)

Bourdieu, Pierre(1997): "*Af praktiske grunde - omkring teorien om menneskelig handlen*", Hans Reitzels forlag, 2. oplag

Bourdieu, Pierre(2010):"*Distinction a social critique of the judgement of taste*", Routledge, London

Brinkmann, Svend og Lene Tanggaard(2015): ”Kvalitative metoder - en grundbog”, Hans Reitzels forlag, 2. udg. 2. oplag

Burgess, W. Ernest & Robert E. Park(1967): ”*The City - Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment*”, The university of Chicago Press, London

Collin, Finn(2015): ”*Socialkonstruktivisme*”, Kap 9. I Hvid Jacobsen, M., Lippert-Rasmussen, K., Nedergaard, P.: ”*Videnskabsteori I Statskundskab, Sociologi og Forvaltning*”, Hans Reitzels forlag, 3. udg.

Dempsey, N., Brown, C., Bramley, G., (2009): ”*The social dimension to sustainable development. Defining urban social sustainability. Sustainable Development.*” Volume 19 nr. 5. s. 289-300

Flyvbjerg, B. (2015): ””*Fem misforståelser om casestudiet*” i ”*Kvalitative Metoder – en grundbog*” , Brinkmann, S. & Tanggaard, L., Hans Rietzels Forlag, 2. udg.

KAB(2017): ” Boligsocial helhedsplan - Sjælør Boulevard og Kgs. Enghave”
<https://www.kab-bolig.dk/om-kab/kab-faellesskabet/boligsociale-indsatser/boligsocial-helhedsplan-sjaeloer-boulevard-og-kgs-enghave>, (Set 6/4/2021)

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann(2014): ”*Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*”, Hans Reitzels forlag, 3. udg. 1. oplag

Københavns kommune(2017): ”*Politik for udsatte byområder*”,
https://kk.sites.itera.dk/apps/kk_pub2/pdf/1712_68f0df4d0996.pdf,

Københavns kommune(2018): ” *Områdefornyelsen: Folehavekvarteret - Kvarterplan 2018-2023*”, Bilag 2

Landsbyggefonden(2015): ”*Årsberetning 2015 - Rammer for den boligsociale indsats 2015-2018*”, <https://lbf.dk/om-lbf/aarsberetninger/aarsberetning-2015/rammer-for-den-boligsociale-indsats-2015-2018/>

Landsbyggefonden(2017): ”*Boligområder i bevægelse*”, <https://lbf.dk/om-lbf/publikationer/2017-boligomraader-i-bevaegelse>

Landsbyggefonden: "Hvordan og hvorfor", <https://lbf.dk/om-lbf/landsbyggefonden-hvordan-og-hvorfor/>, (set 2/4/2020)

Langkilde, Siff Monrad, Clara Hennecke Mikkelsen, Helle Nielsen(2019): "*Fra fraflytning til fastholdelse - En rapport om fastholdelse af ressourcestærke børnefamilier i udsatte boligområder*"; Center for boligsocial udvikling(CFBU)

Madsen, Mette Fabricius, Ane Glad, Maria Vilsgaard Murphy, Kristine Larsen & Jesper Dyhr Andersen(2015): "*Helhedsplaner og kriminalitetsforebyggelse - En analyse af boligsociale helhedsplaners effekt på andelen af sigtede unge i udsatte boligområder*", Center for boligsocial udvikling(CFBU)

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter(2015): "*Bæredygtige Byer- en social og grøn bæredygtig bypolitik*"

Mørk, Mette(2020): "*FORSKEREN: Risikoen for projektmageri bliver stor, når den boligsociale helhedsplan ophører*", Socialrådgiveren, 11.udg. årg. 2020, <https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/>, (set 3/4/2021)

Københavns kommune, Boligforeningen 3B og PAB, (2017): "*Strategisk samarbejdsaftale om boligsocial indsats – 2017-2020*", <http://www.boligsocialkort.dk/helhedsplan-surf-valby-2017-2020.pdf>

Schlichtkrull, Signe(2020): "*Rundspørge: Borgmestre lukker ikke hullet efter Landsbyggefonden*", <https://fagbladetboligen.dk/>, (set 3/4/2021)

Transport- og boligministeriet(2019): "*Almenboligloven*", LBK nr 119, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/119>

Transport- og boligministeriet(2020): "*Grøn Boligaftale - Landsbyggefondens rammer 2021-2026 og fremrykket indsats i 2020*", <https://www.regeringen.dk/media/9847/groen-boligaftale-2020.pdf>

Wang, Laura Friis (2020): Flertal i folketinget skærer kraftigt på sociale indsatser i udsatte boligområder", Information, <https://www.information.dk/indland/2020>, (set. 22/09/2020)

Winther, Henning(2020): ” *Debat: Om få år vil de udsatte boligområder løbe ind på ghettolisten igen. På grund af én dårlig beslutning på Christiansborg*”,
<https://politikenbyrum.dk/Debat>, (Set 9/3/2020)

Bilagsoversigt

Bilag 1 – Sara Sommer, Ungevejleder

Bilag 2 – Stine Kofoed, Programkoordinator Udsat By, Københavns kommune

Bilag 3 – Jesper Rohr Hansen, Projektleder Almene boliger, Københavns kommune

Bilag 4 – Louise Buch Viftrup, Funktionschef og daglig leder af Boligsocialnet, BL

Bilag 5 – De unge deltagere fra uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne i Folehaven

Bilag 6 – Interviewguide, Deltagerinterview

Bilag 7 – Interviewguide, Ekspertinterview